З А Т В Е Р Д Ж Е Н О
Директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти

_____ М. М. Бриль

«06» _____ 2021 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ОБРАЗИ І РИТМИ

Збірка педагогічного репертуару
для закладів початкової мистецької освіти

Київ – 2021

Укладач:

Б. Ю. Стронько — викладач кафедри теорії та історії музичного виконавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, циклової комісії «Музично-теоретичні дисципліни» Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат мистецтвознавства

Рецензенти:

І. О. Окунєва — голова циклової комісії «Спеціальне фортепіано», викладач Черкаського музичного фахового коледжу ім. С. С. Гулака-Артемовського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

О. В. Косилова — викладач циклової комісії «Фортепіано» Бахмутського фахового коледжу культури і мистецтв ім. І. Карабиця, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Л. В. Зіноватна — викладач циклової комісії «Фортепіано» Бахмутського фахового коледжу культури і мистецтв ім. І. Карабиця, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Відповідальна за випуск А. Г. Полещук

Рекомендовано
на засіданні кафедри теорії
та історії музичного виконавства
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського
(протокол № 2 від 05 листопада 2020 р.)

© Стронько Б. Ю., 2021 р.
© Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти, 2021 р.

Зміст

Методичні рекомендації…… 5

Розділ І. Образи

1. Добрий ранок…… 8
2. Пісня……..…….. 10
3. Ранкова зарядка…….. 11
4. Наспів…….. 13
5. Загадка……. 14
6. Неспокій…….. 15
7. Захворів……... 16
8. Нічний шлягер…… 17
9. Далекі дзвони…….. 19
10. Ніч яка місячна (парафраз)…… 20
11. Тиха вдячність……. 21
12. Веселка……. 22
13. Заспокоєння……. 24
14. Очікування пісні……. 26
15. Пісенька про дощ…… 28
16. Розсіяні акорди……..…….. 29
17. Треба встигнути…….. 30
18. Подив…… 32
19. Втомлена конячка…… 33
20. В гості до Гайда……..…… 34

Розділ ІІ. Ритми

21. Маршик…… 36

22.Після дощу…… 38

23.У лісі…….. 39

24.Хвильки……. 40

25.Спокійна розповідь…….…….. 42

26.Індійська казка……... 43

27.Синкопки…… 45

28.Ранок у Карпатах……... 47

29.Невловимий ритм…….. 49

30.Далекий берег…… 53

31.Хоро…… 54

32.Кружлянка…….. 56

33.Скляні краплі (ритмічний етюд)…….. 57

Методичні рекомендації

Дана збірка фортепіанних п’єс призначена для закладів початкової мистецької освіти, учнів різного віку та рівня підготовки.

Назва «О́брази та ритми» вказує на головні навички, які мають розвивати у учнів дані твори: образне мислення та засвоєння особливих ритмічних засобів.

Різноманітність сучасної музики потребує вміння налаштуватись на різні стилі, ладогармонічні засоби, пов'язані із специфічною образністю. Ритмічні складнощі – складені та змінні метри, синкопи, похідний поділ тривалостей – також потребують поступового засвоєння ще з юного віку. Майбутнє сучасного піаніста – це й виконання ритмічно складних сольних творів, й вкрай непроста ансамблева координація у камерних та симфонічних творах за участю роялю.

Відповідно, збірка поділяється на дві частини: «Образи» та «Ритми», хоча абсолютної межі між ними нема. Адже через певні ритми також втілюються образи, так само як і образам першої частини притаманні специфічні ритмічні особливості. Наприклад, у п'єсі «У гості до Гайдна», окрім артистичного завдання втілити осучаснений світ музики класика, треба чітко відтворювати тріолі та квінтолі. Дані ритмічні засоби виникають на тлі чіткої пульсації чвертями, що полегшує їх засвоєння та виконання.

Образна сфера збірки досить різноспрямована: від побутових подій та станів («Треба встигнути», «Ранкова зарядка») до суто музичних («У гості до Гайдна», «Хоро», «Ніч яка місячна») та відсторонених від повсякдення («Індійська казка», «Далекий берег»). Наявні й п'єси, близькі до джазу та масових жанрів – «Нічий шлягер», «Синкопки» та інші. Є також й народні за витоками номери – «Наспів», «Хоро». Адже головна ідея циклу – показати

дітям, що Музика присутня у всьому, що вона здатна втілювати різні барви життя та вчить юного музиканта артистизму. Останнє призводить до різноманітної пластики руху рук, мотивованого переживання незвичних (для юних музикантів) співзвуч, ладів, змін гармонії.

П’єси, найбіль складні ритмічно, розташовані наприкінці збірки – «Невловимий ритм», «Скляні краплі (ритмічний етюд)».

Аплікатуру позначено тільки там, де вона не є очевидною. В інших випадках її може визначити учень, залежно від навичок та розміру рук, у тому числі за допомогою викладача.

Деякі з п'єс потребують уточнення завдання, яке постає перед юним виконавцем.

У п’єсі «Загадка» доречна досить інтенсивна педалізація – адже деяка «розмитість» звучання сприятиме загадковості.

У п’єсі «Захворів» слід приділяти увагу інтонаційно значущим голосам, виділеним фразувальними лігами. Це не завжди верхній голос – часто основним є середній голос, як на початку п’єси.

П’єса «Нічий шлягер» потребує відчуття свінгового ритму – адже, й слухового знайомства з відповідними формами джазу.

«Далекі дзвони» слід виконувати, наслідуючи тембр дзвонів. Це має навчити юного музиканта сприймати дисонанси не як невиправдане немилозвуччя, а як особливе звучання, що звертається до життєвого слухового досвіду.

«Очікування пісні» передбачає інтонаційні передачі між двома верхніми голосами – відповідно, це не мелодія, а її «майже народження» з фактури.

У "Далекому березі" зміну тональності бажано доповнити зміною забарвлення звучання. "Ранок у Карпатах" краще прозвучить, якщо початок кожної метричної групи восьмих ледь акцентувати.

«Скляні краплі» (ритмічний етюд) можна задавати тільки учням із високорозвинутим почуттям ритмічної координації. Назва пояснює кришталеву холоднуватість звучань та ритмічну примхливість.

Автор збірки сподівається на корисність пропонованої збірки для різнобічного розвитку юних музикантів, на зацікавленість педагогів та їх творчу співучасть у вивченні п’єс.

Розділ 1,
"Образи"

1. Добрий ранок

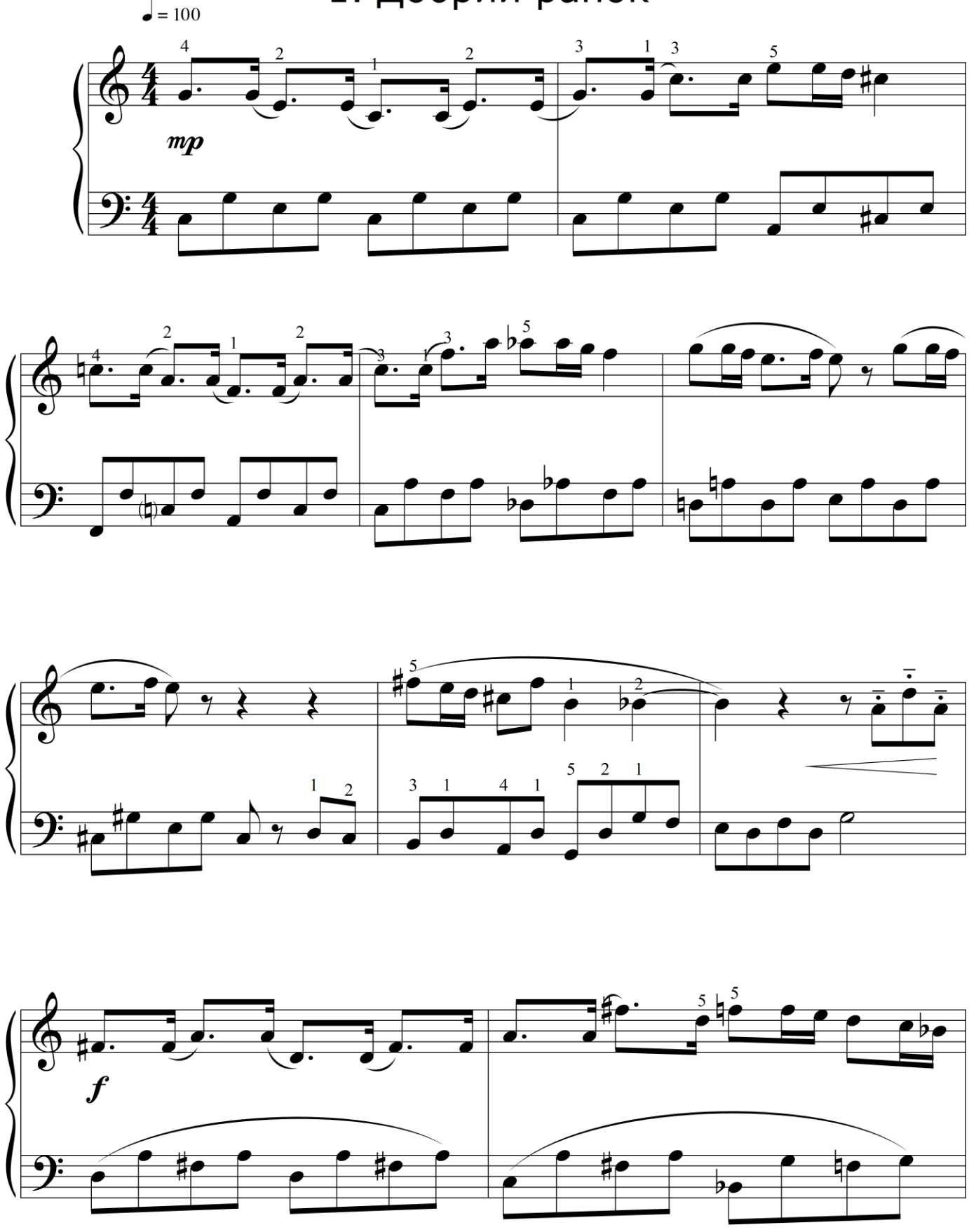

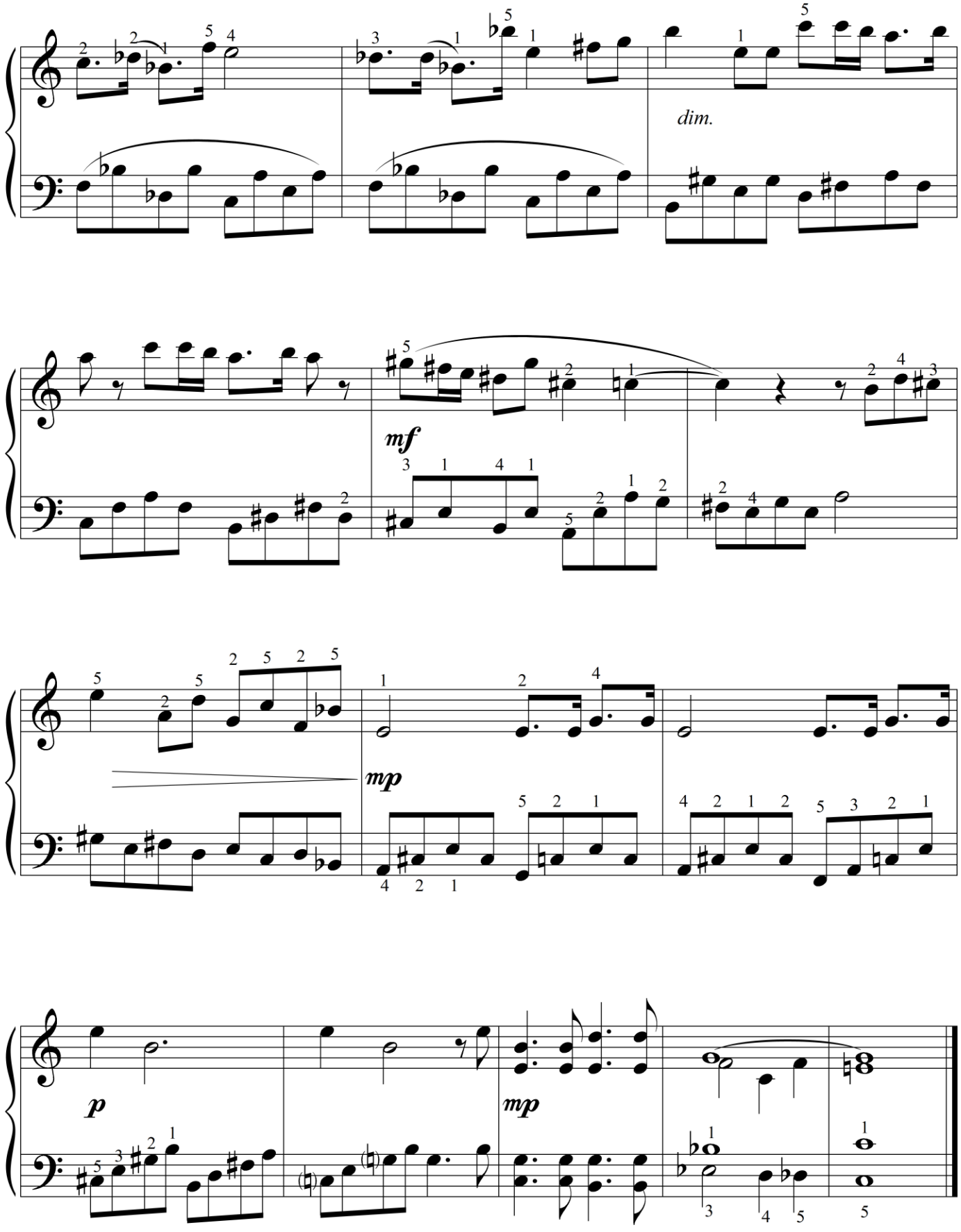
dim.
mf
mp
p
mp

2. Пісня

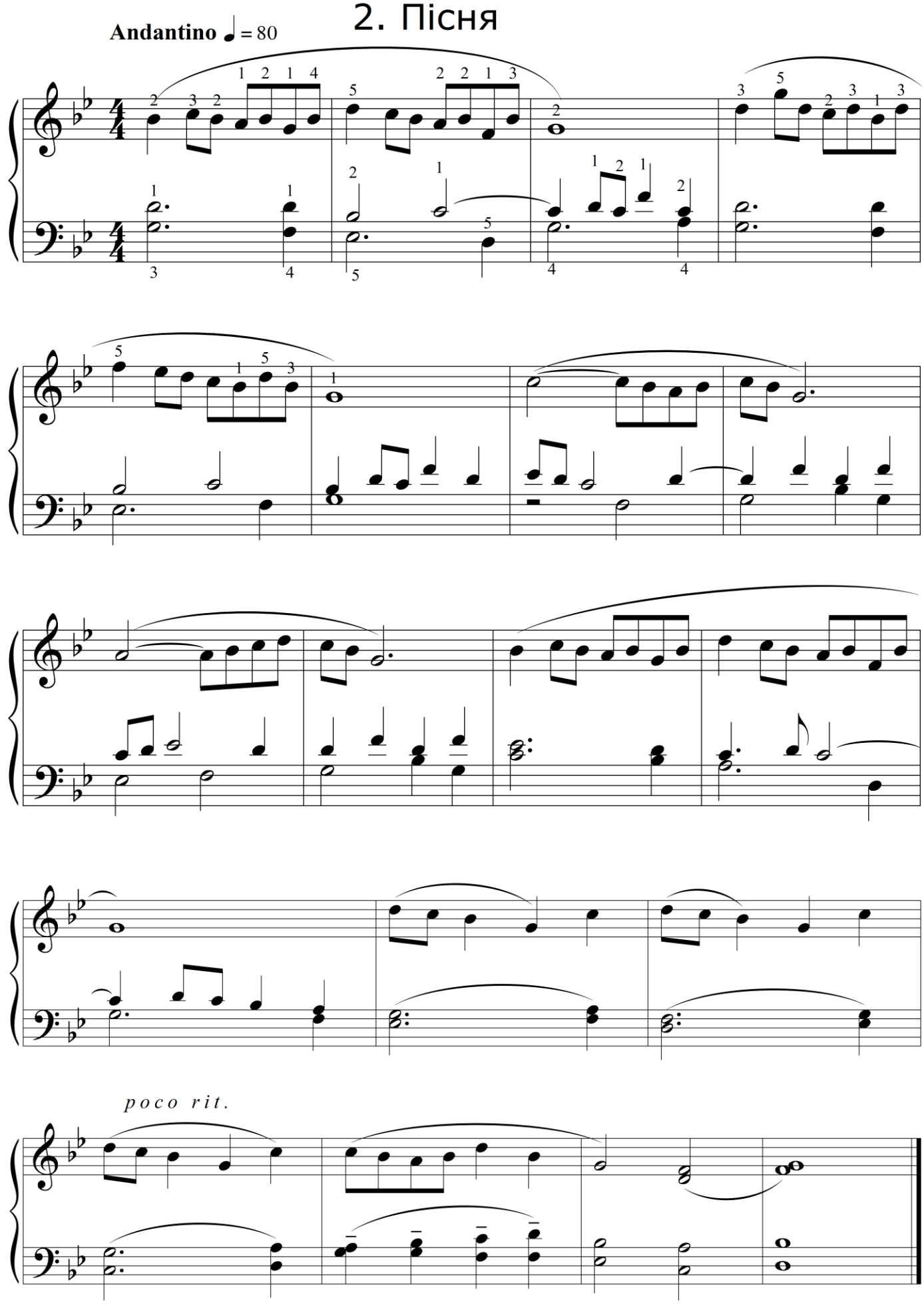

3. Ранкова зарядка

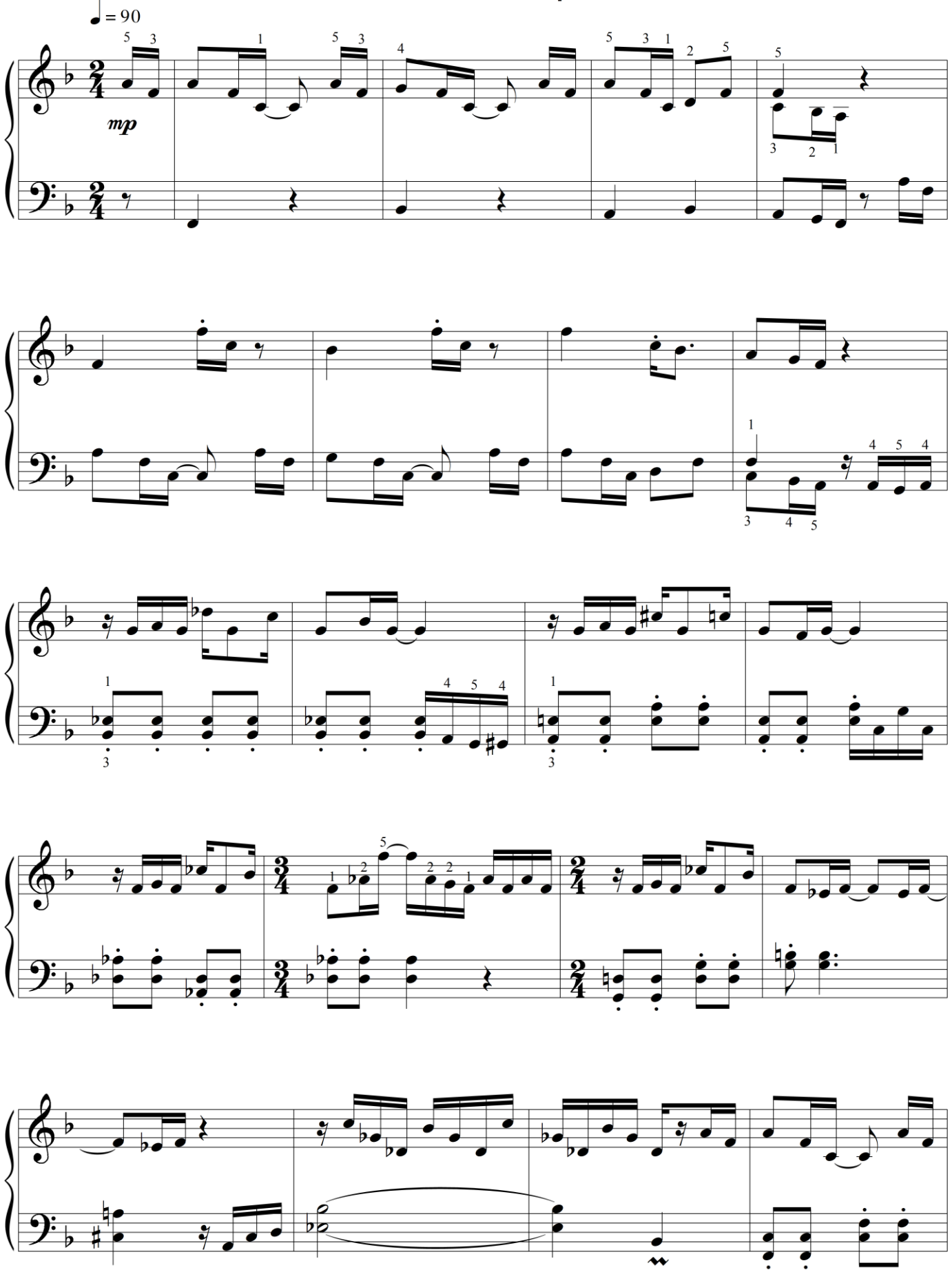

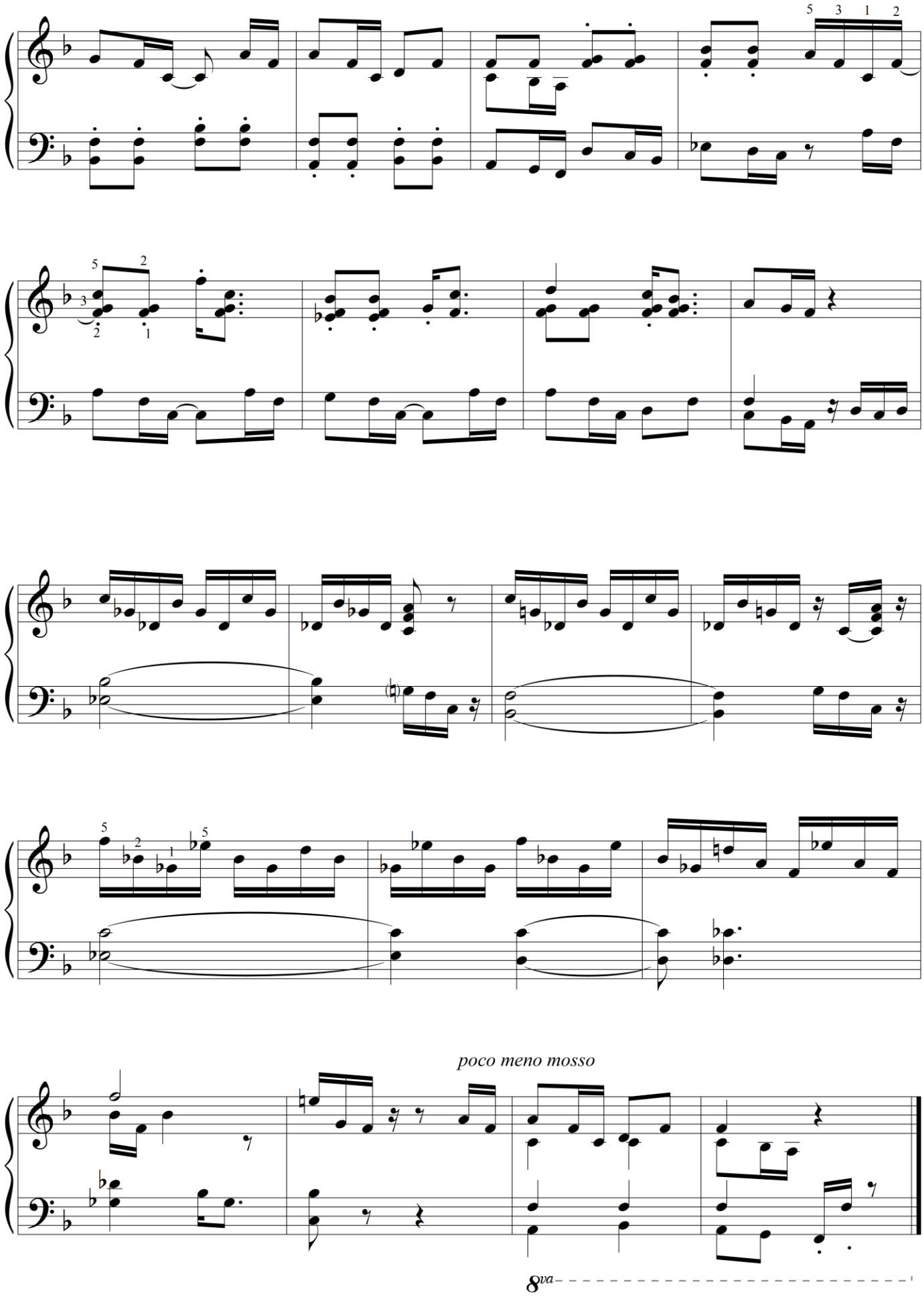
poco meno mosso
8va

4. Наспів

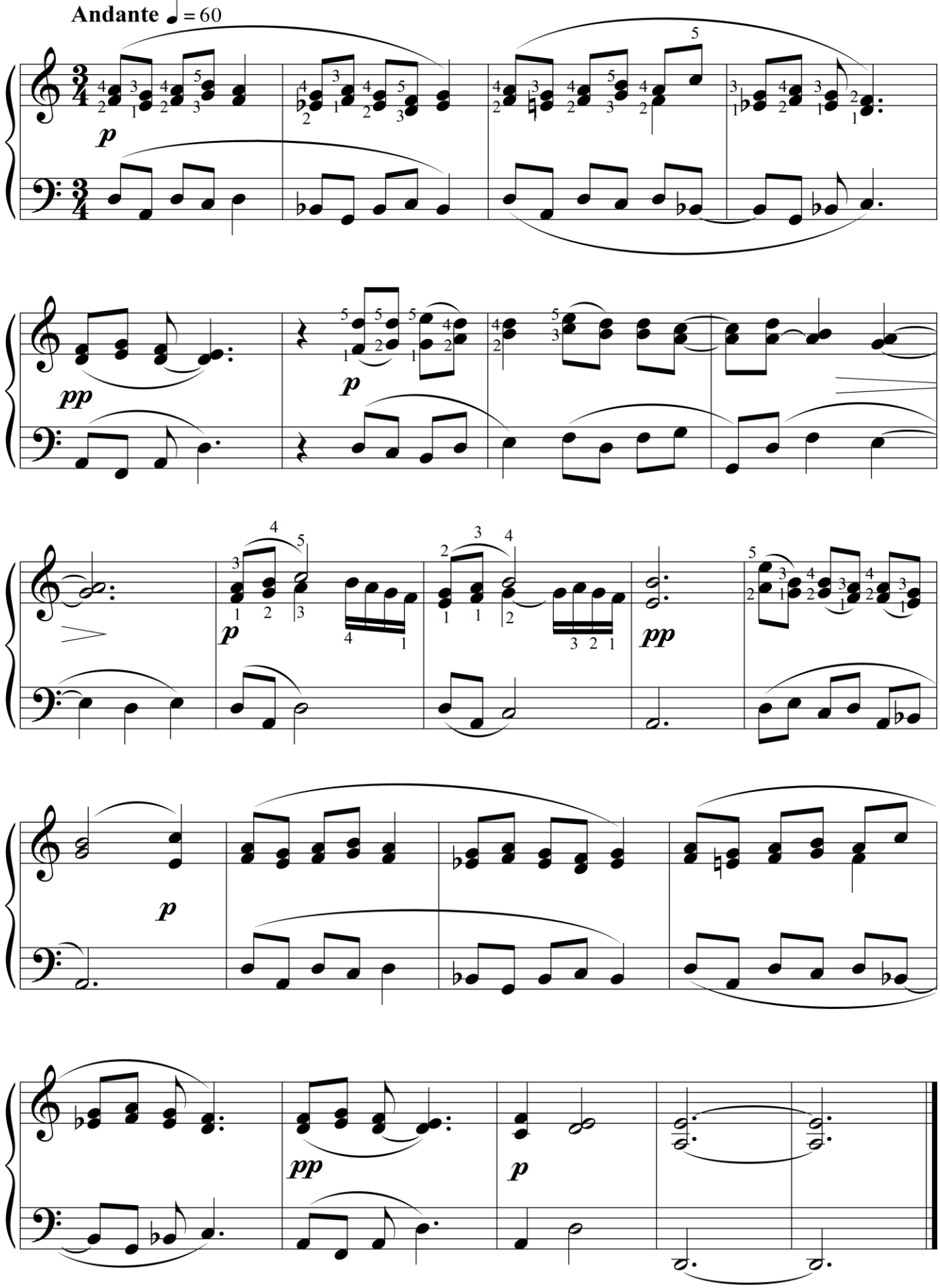

5. Загадка

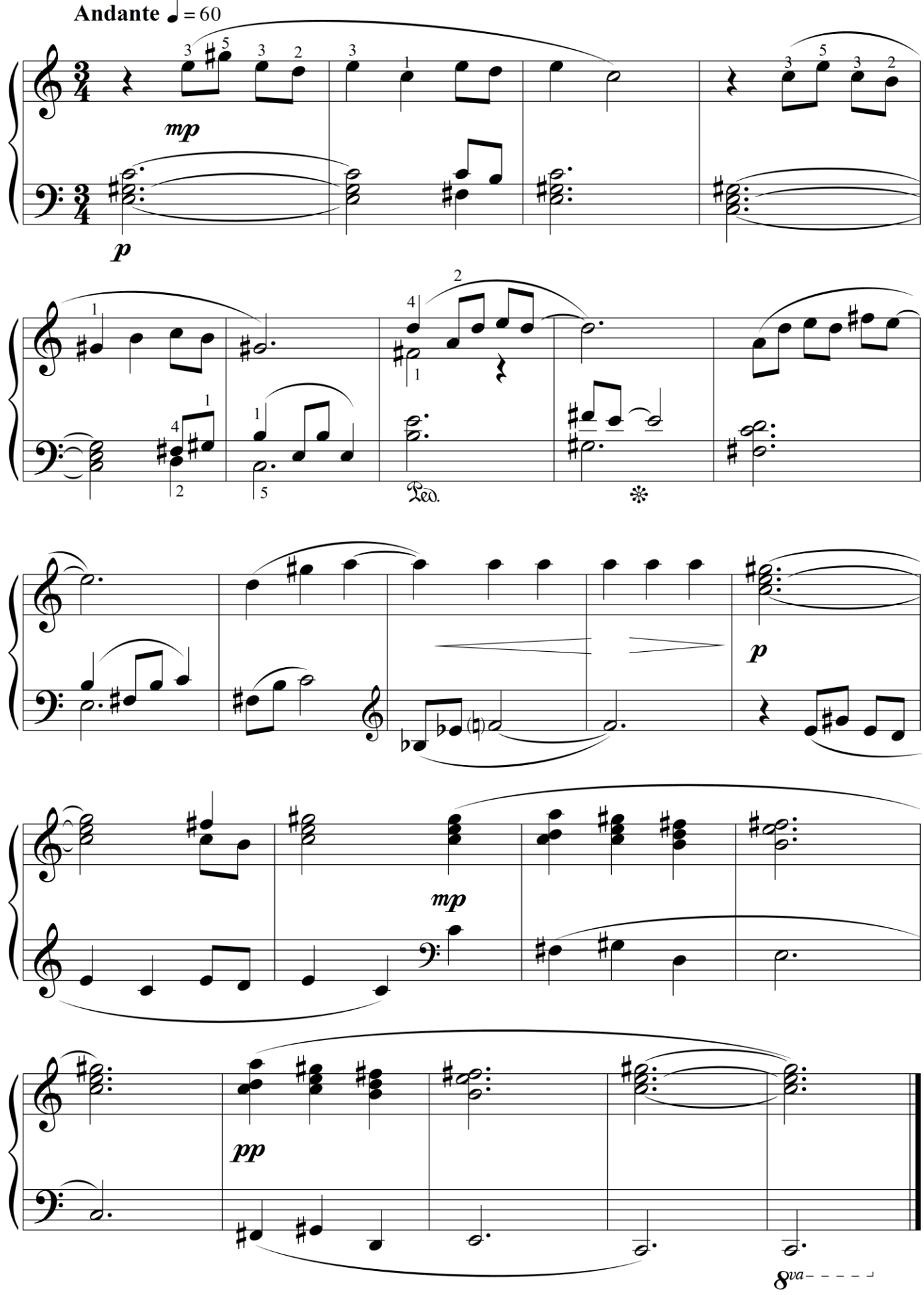

6. Неспокій

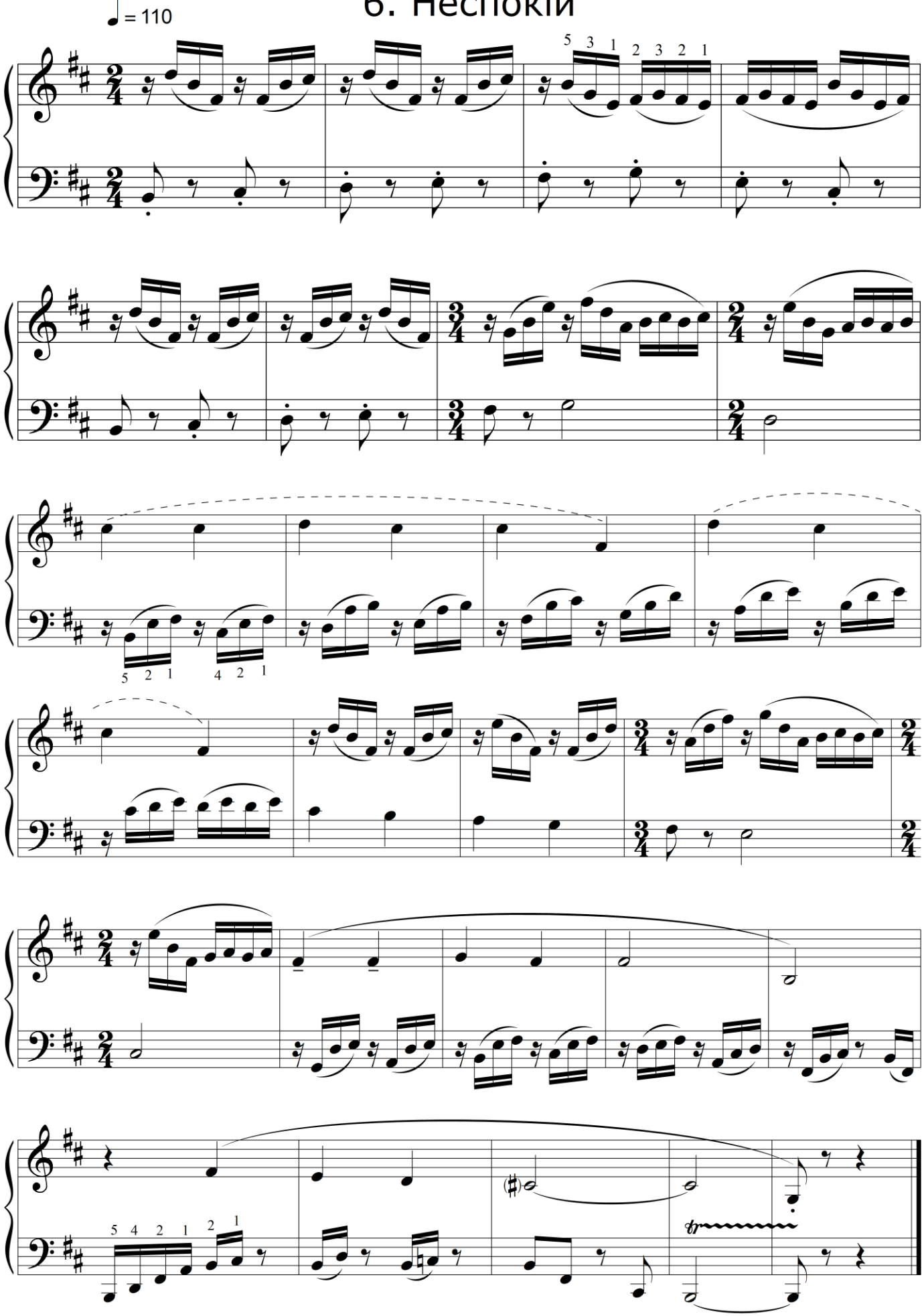

7. Захворів

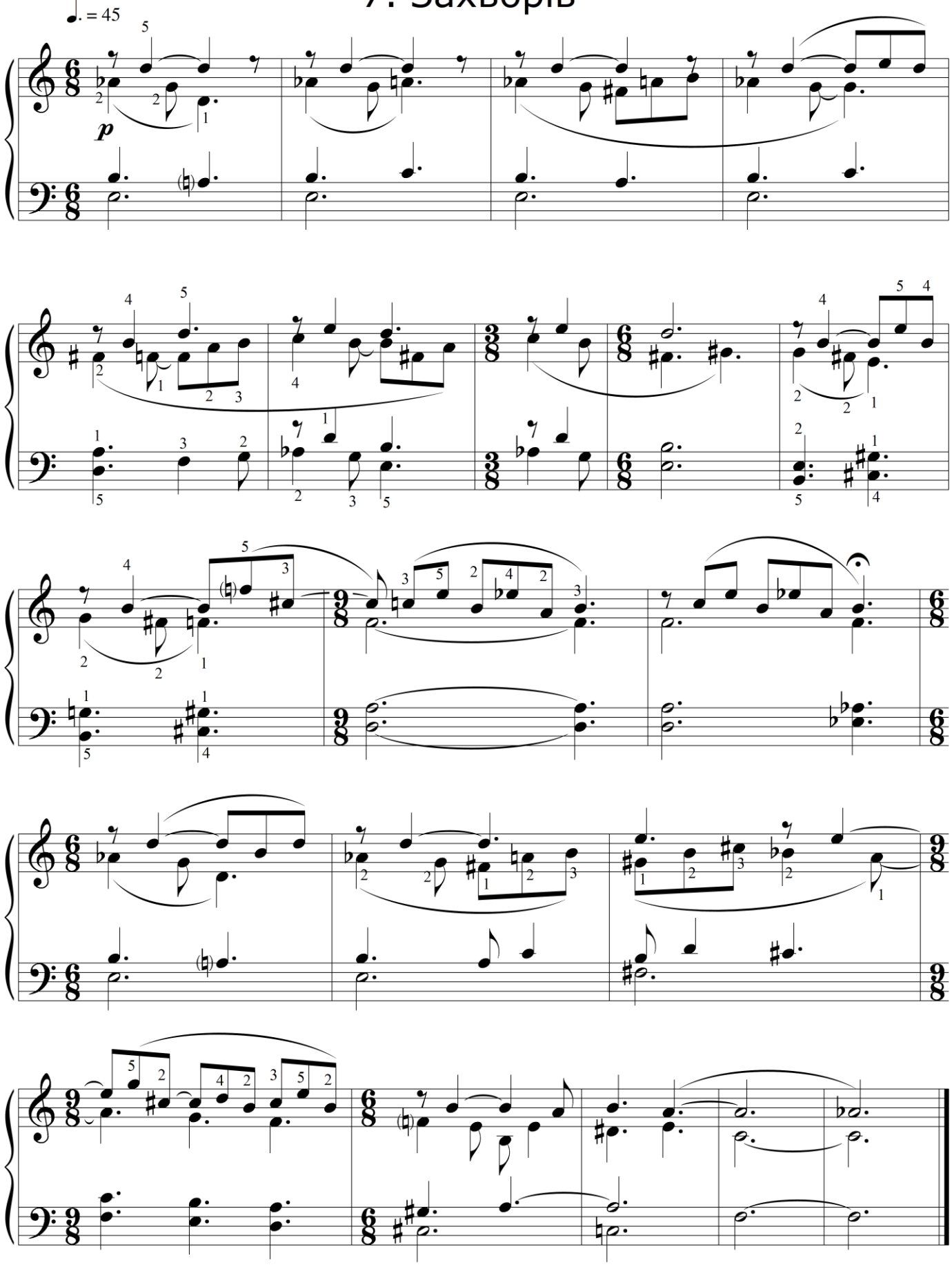

8. Нічий шлягер

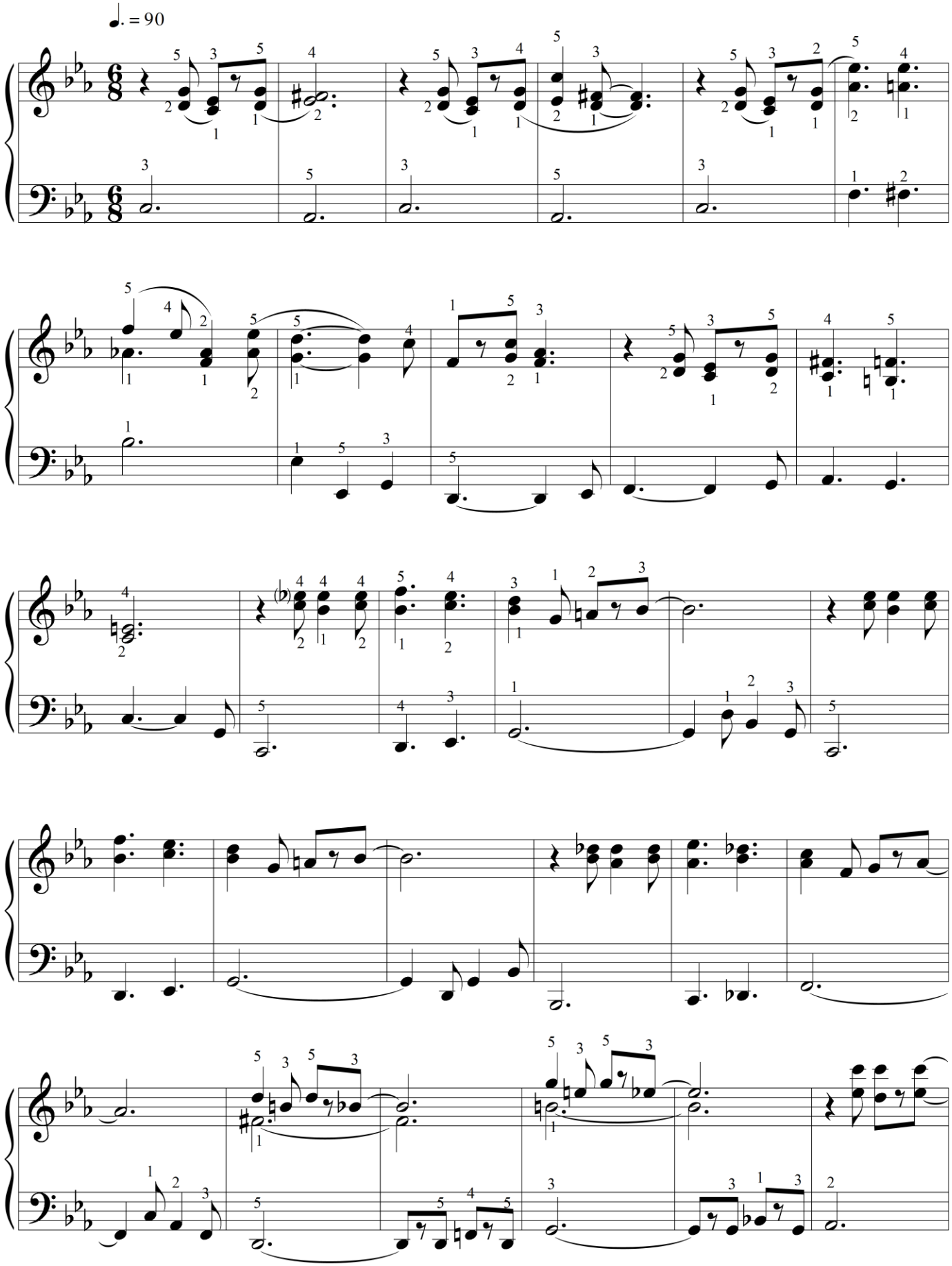

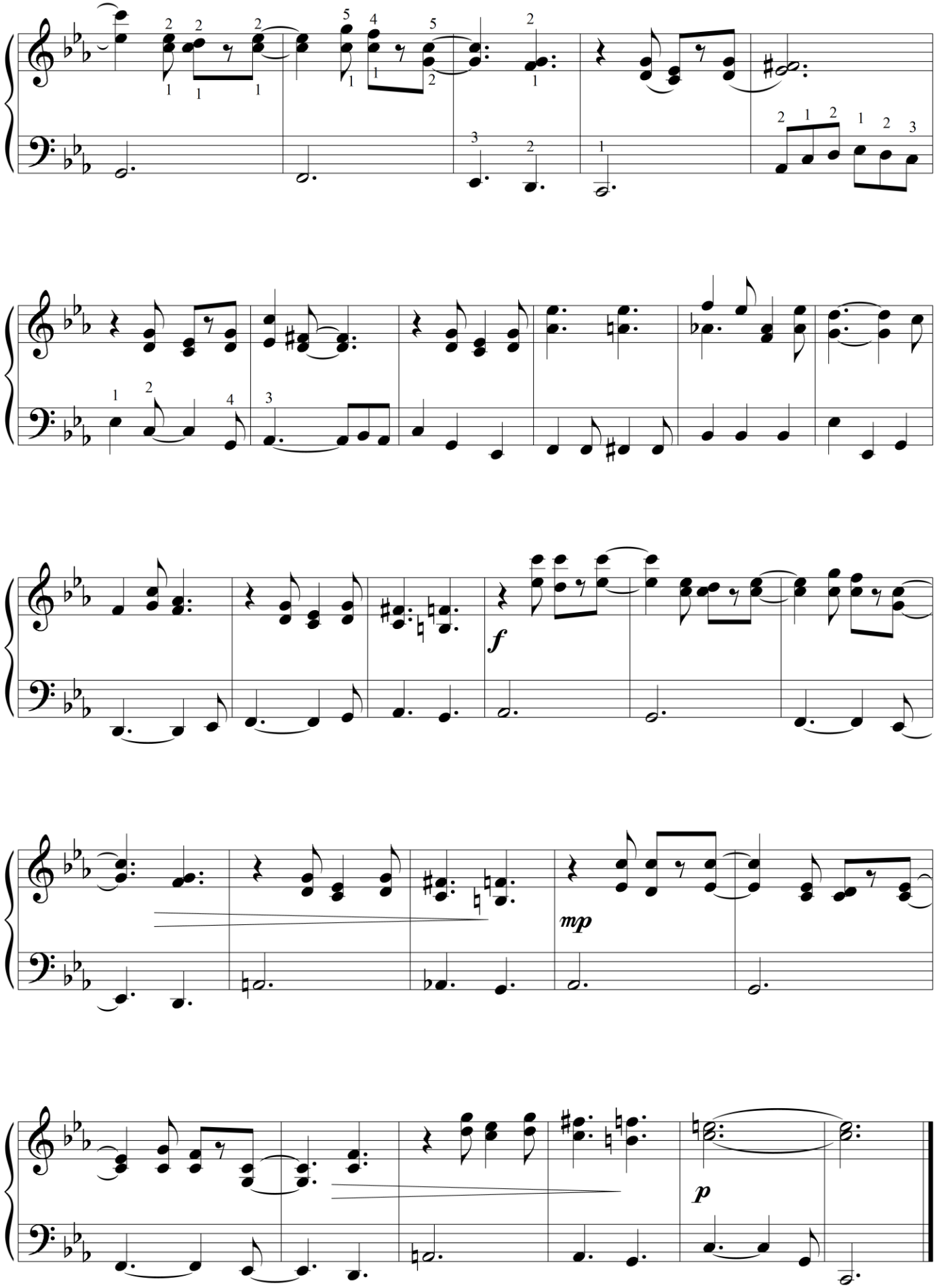
f
mp
p

9. Далекі дзвони

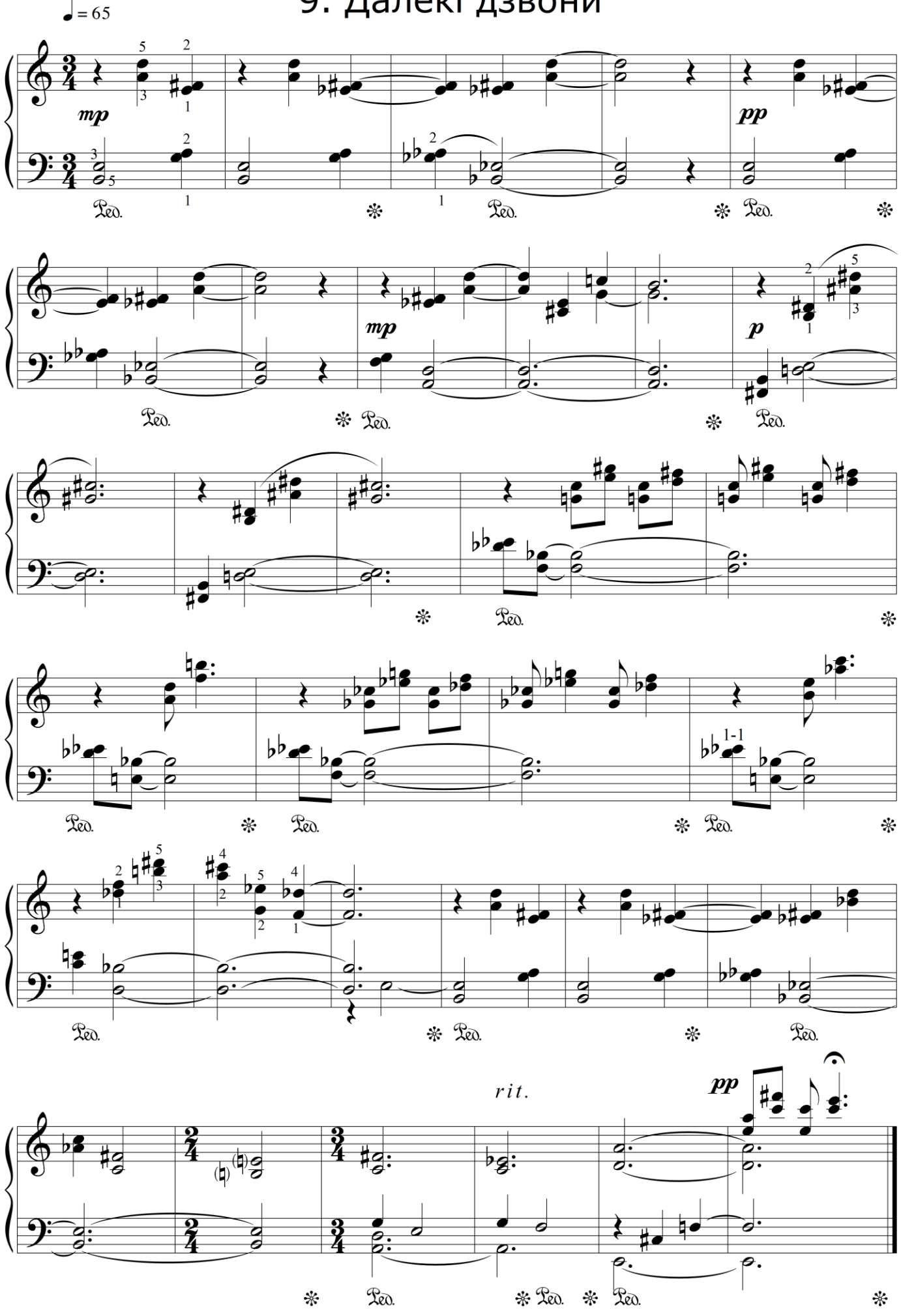

10.Ніч яка місячна

(парафраз)

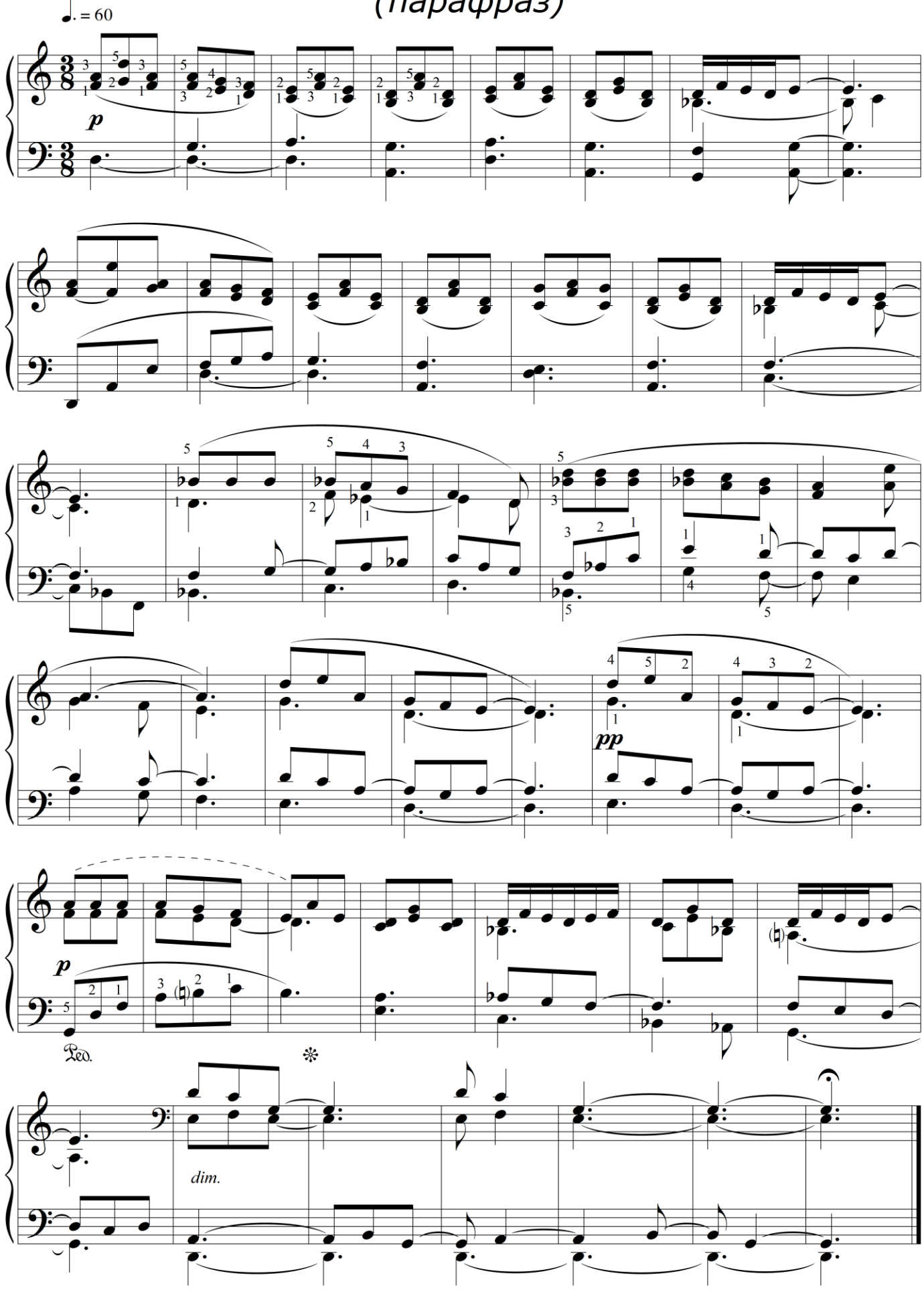

11.Тиха вдячність

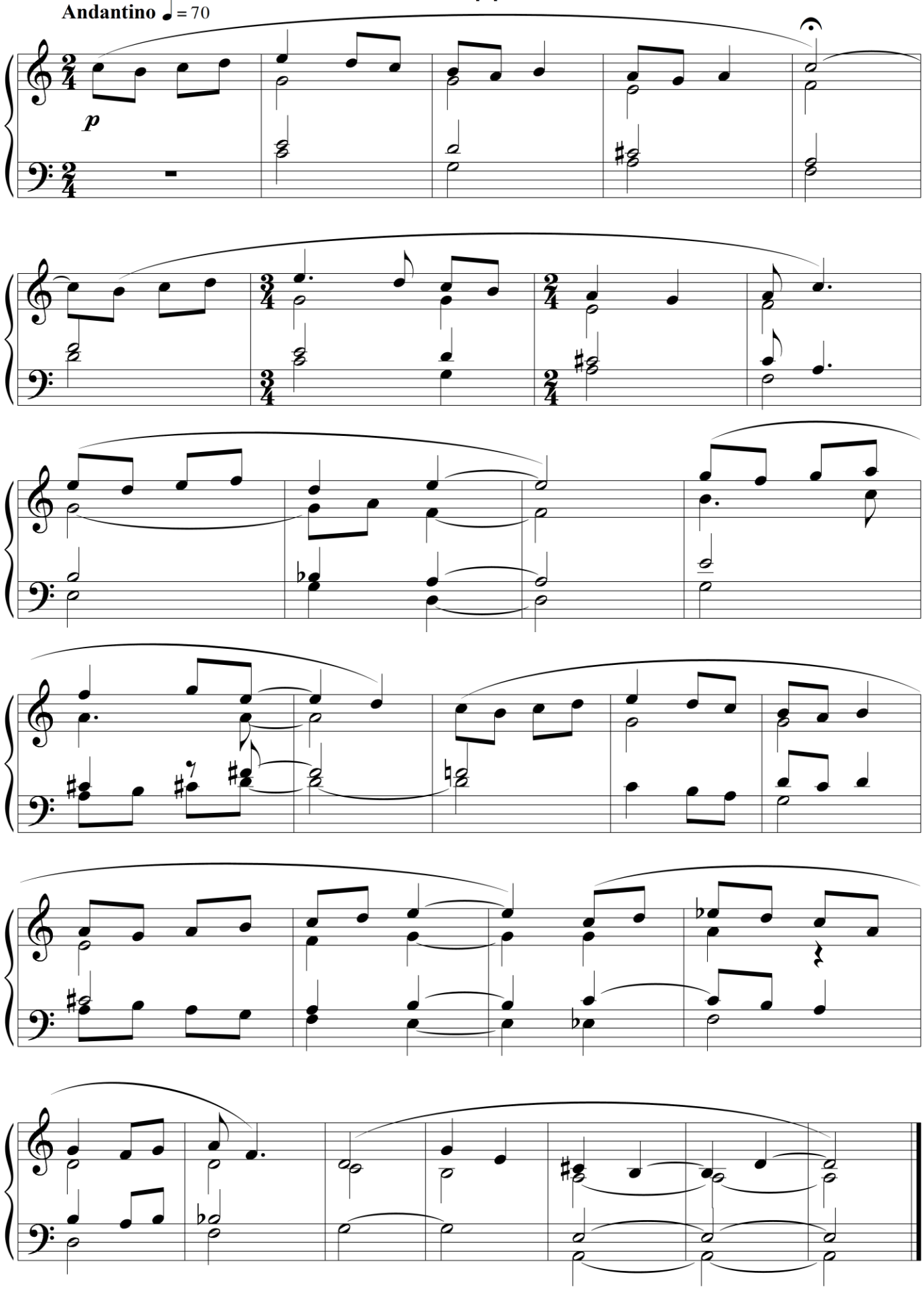

12.Веселка

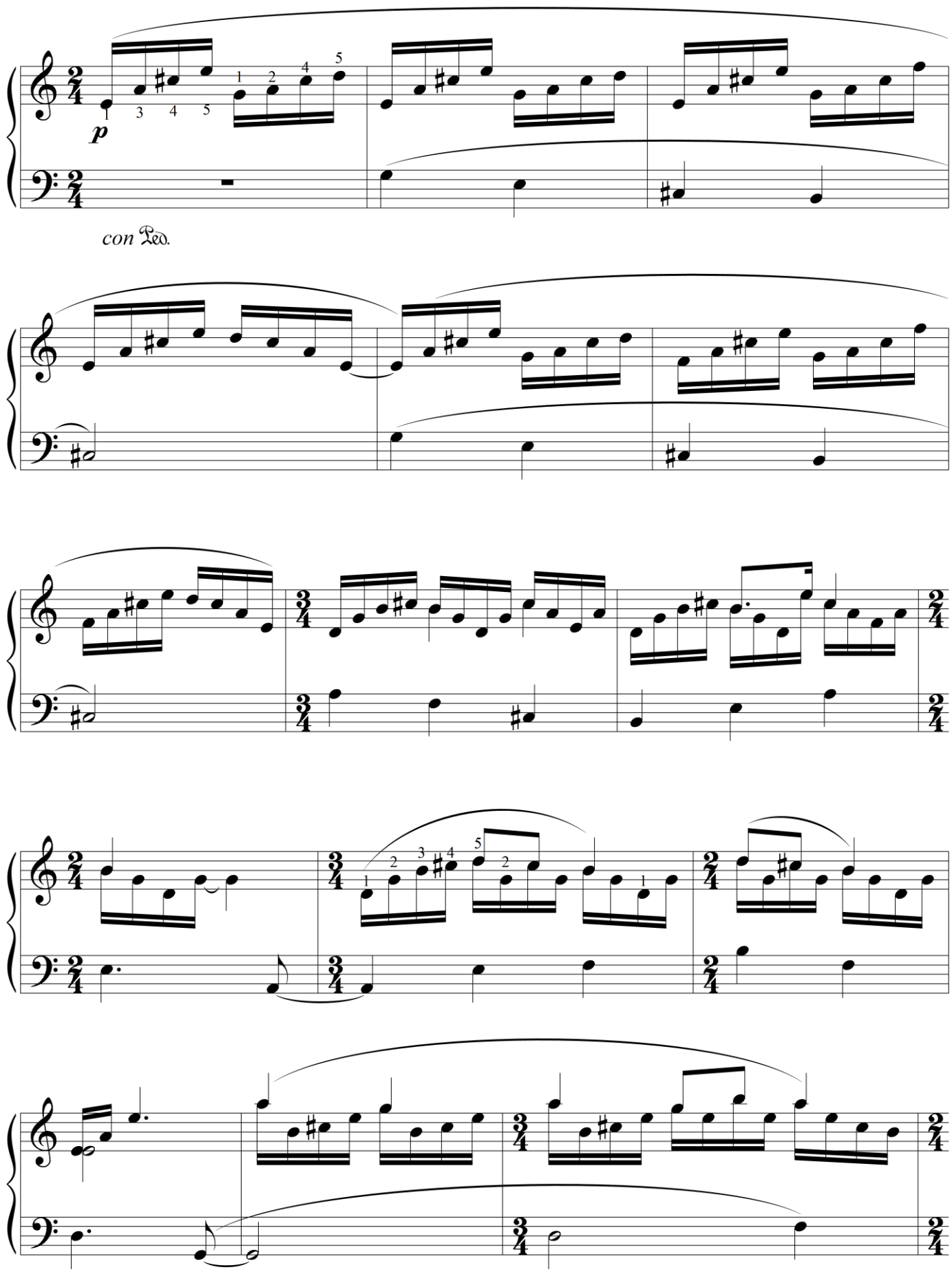

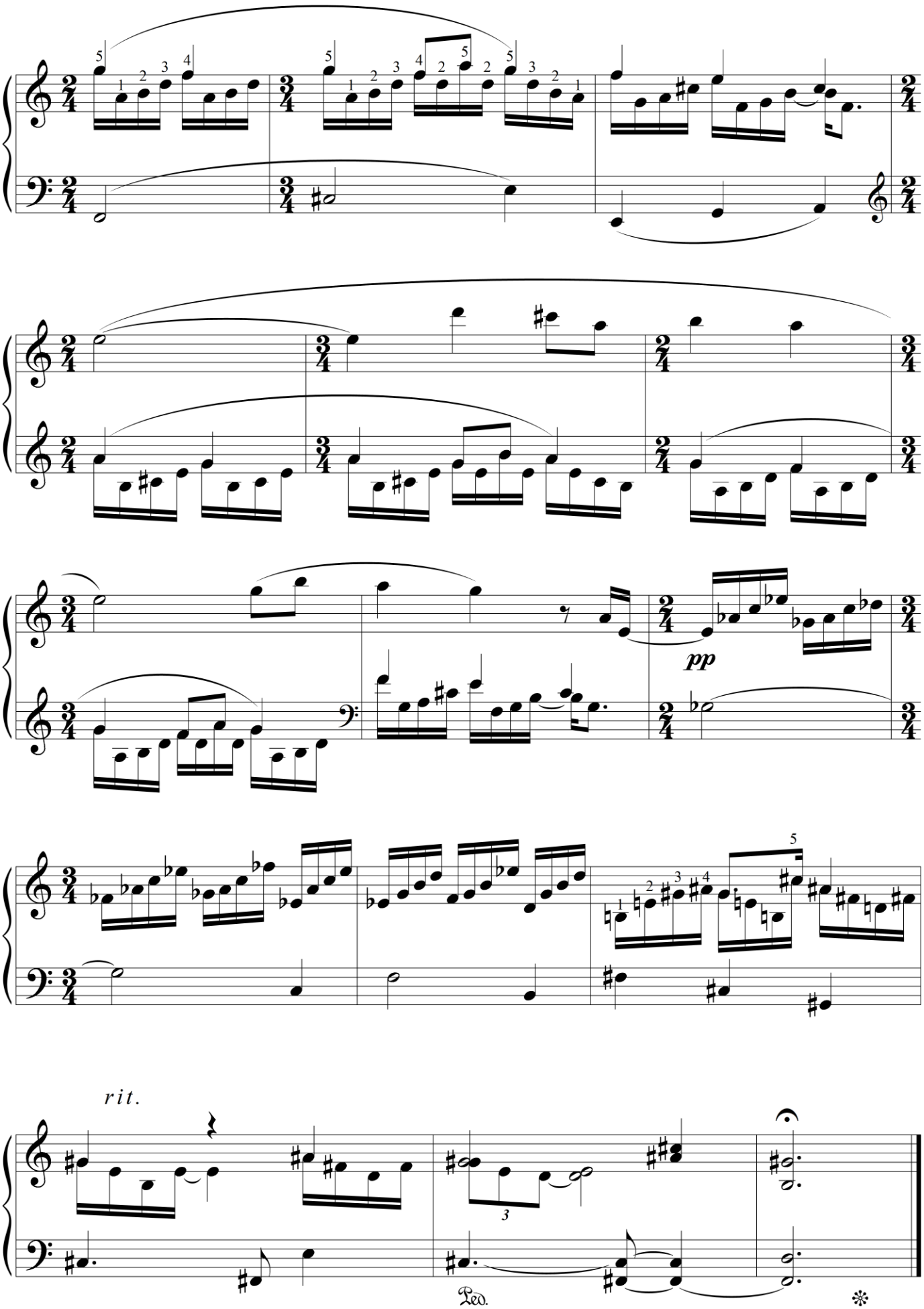
pp
rit.
Ped.
*

13.Заспокоєння

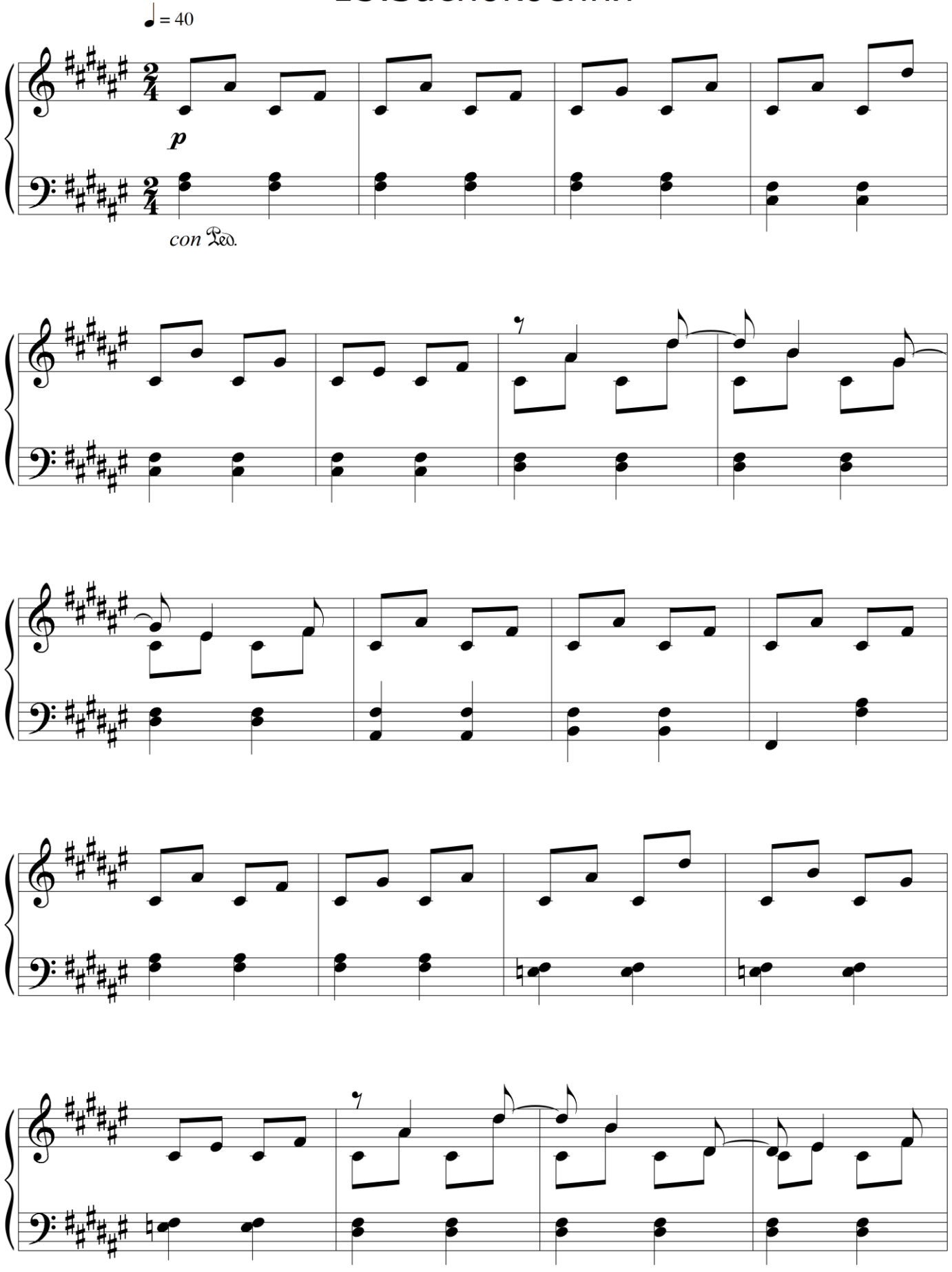

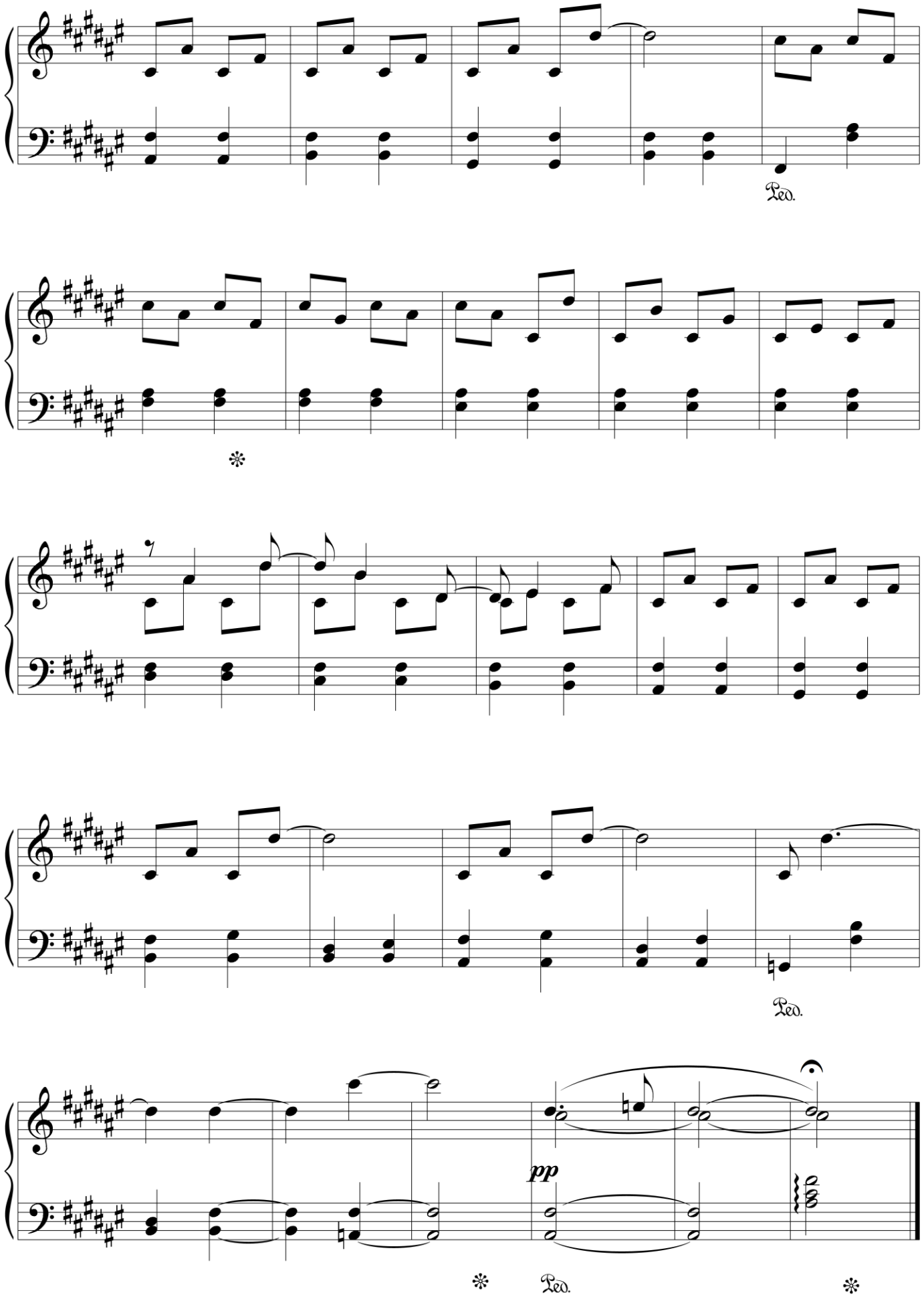
Ped.
Ped.
pp
Ped.

14. Очікування пісні

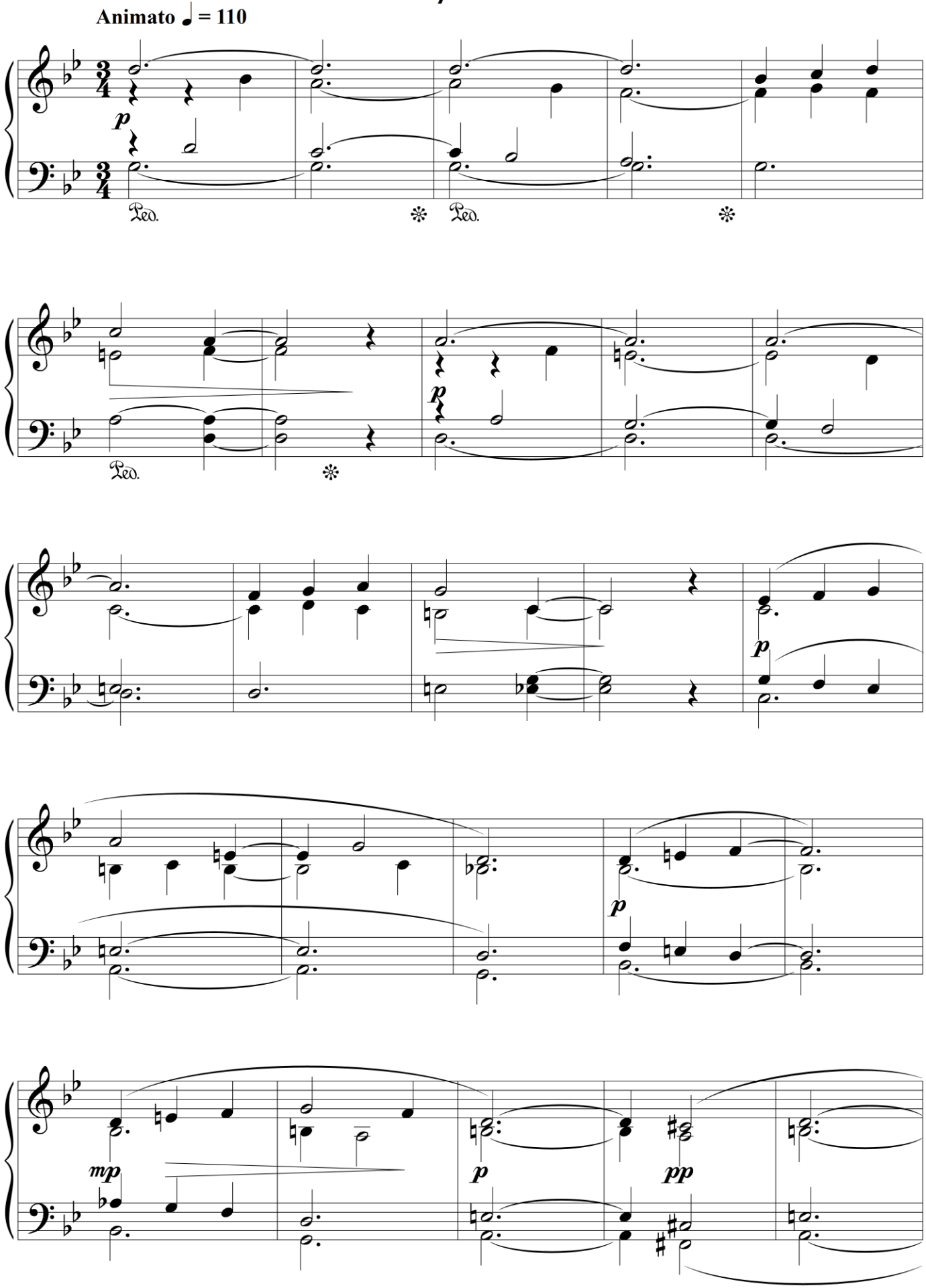

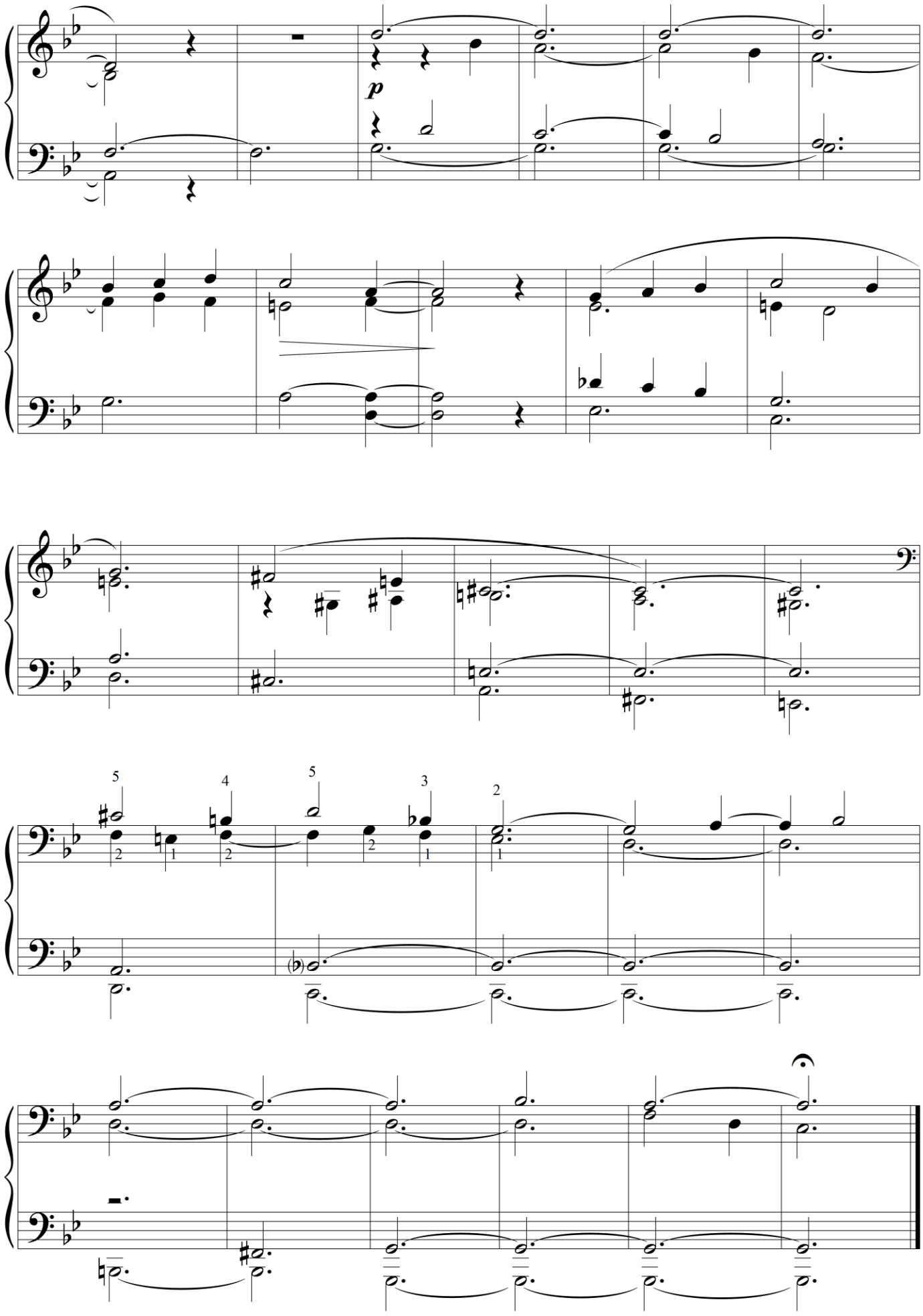
p

15. Пісенька про дощ

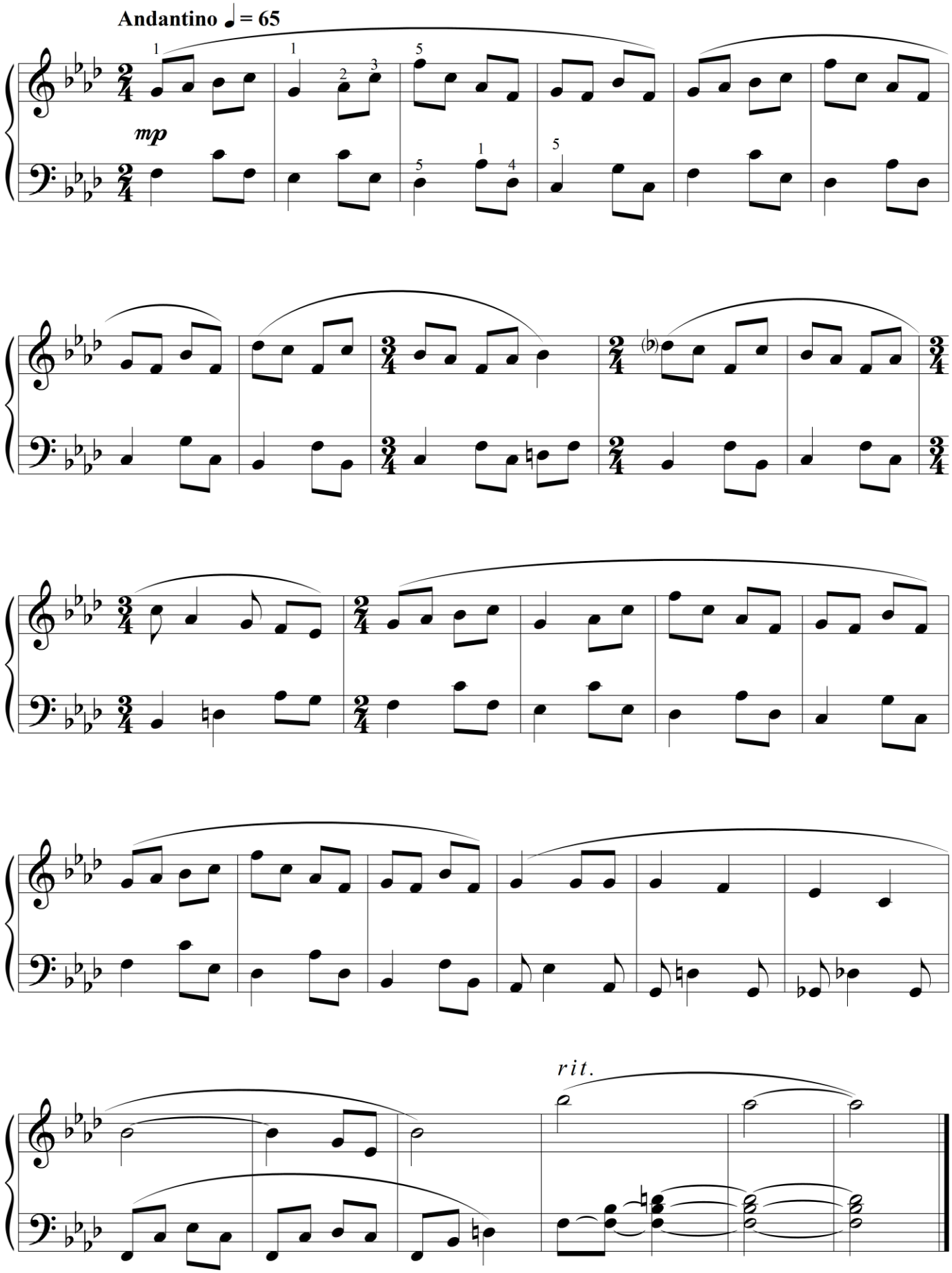

16. Розсіяні акорди

Allegretto

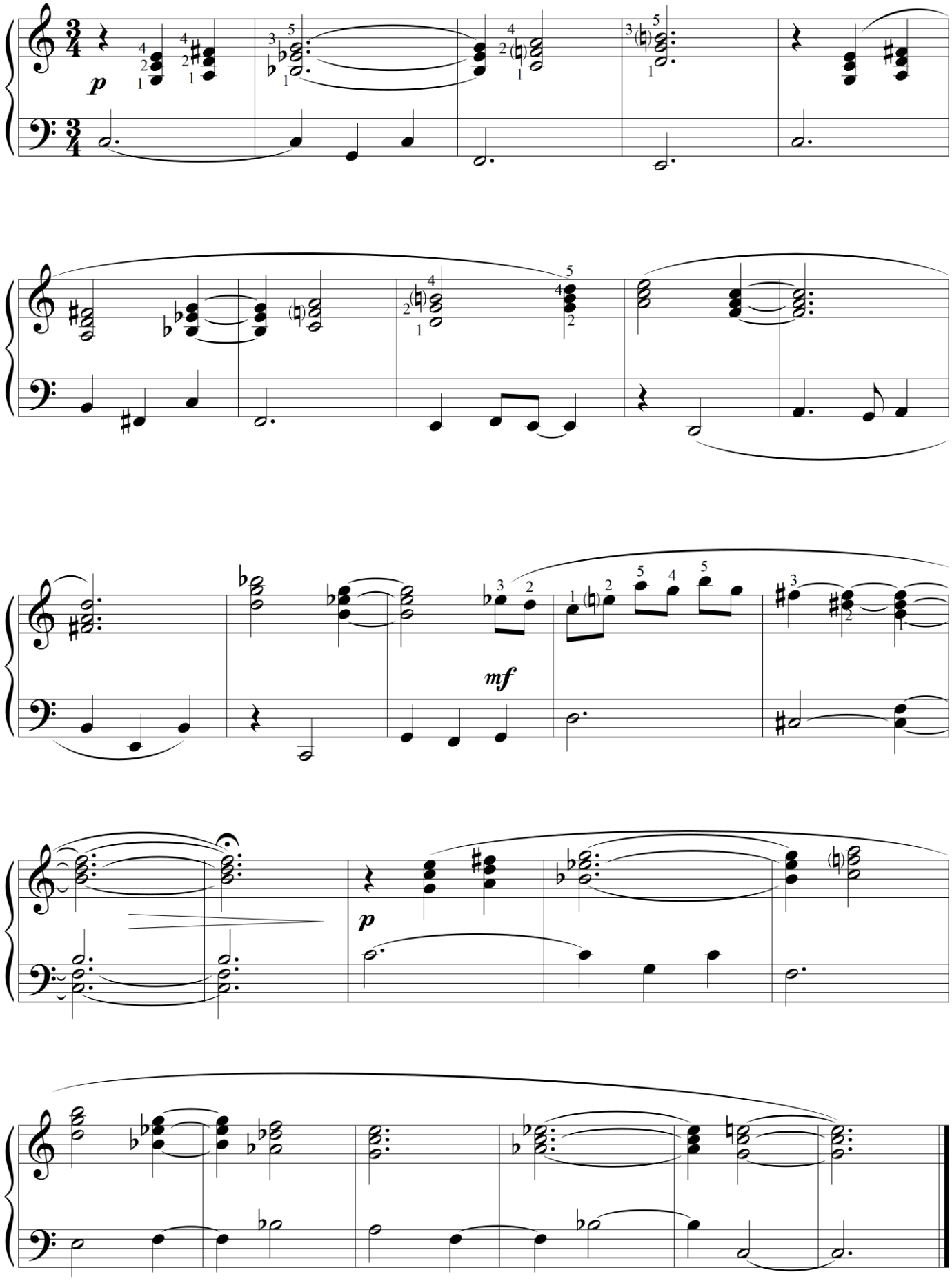

17.Треба встигнути

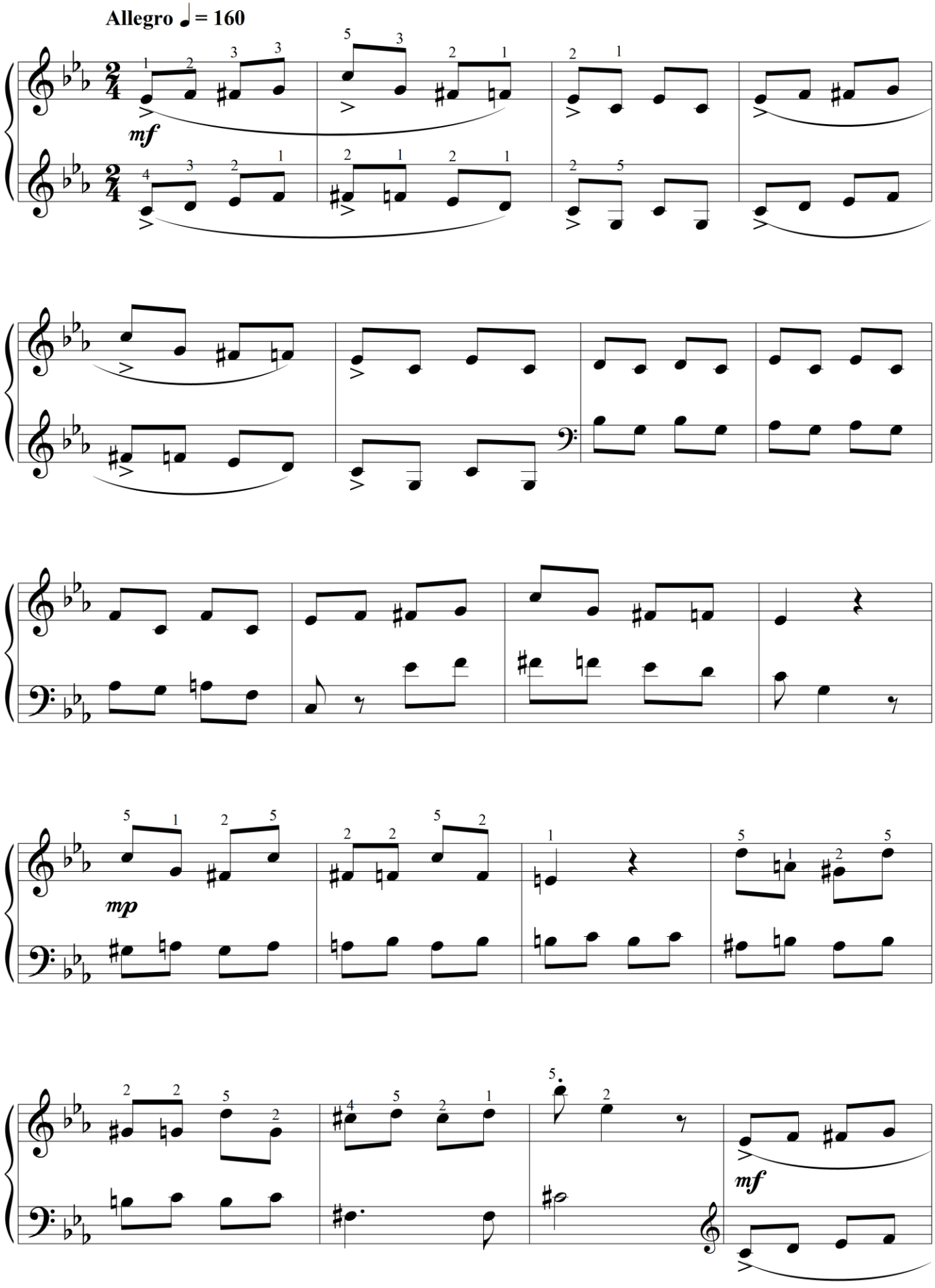

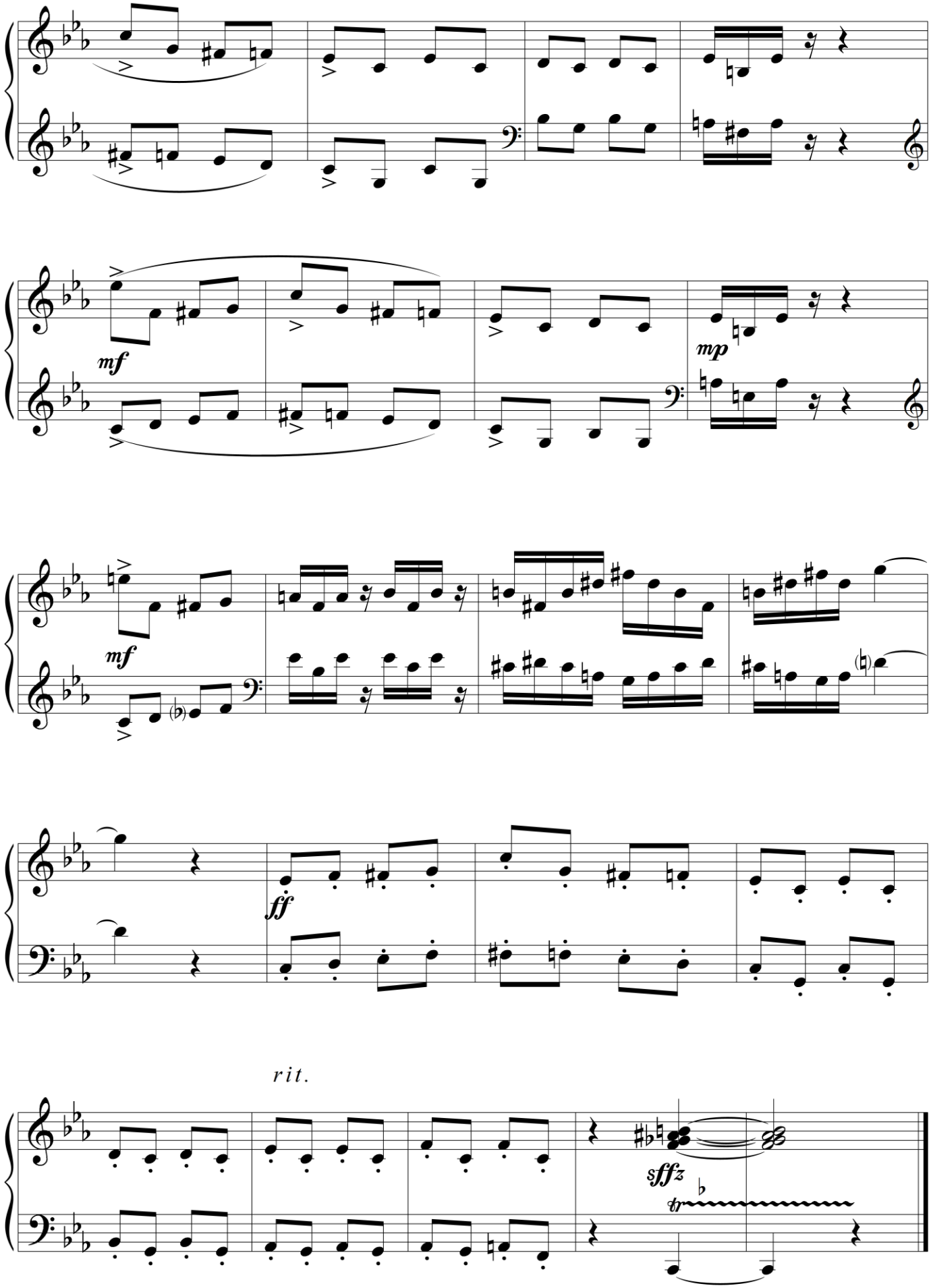
mf
mp
mf
ff
rit.
sffz
tr

18.Подив

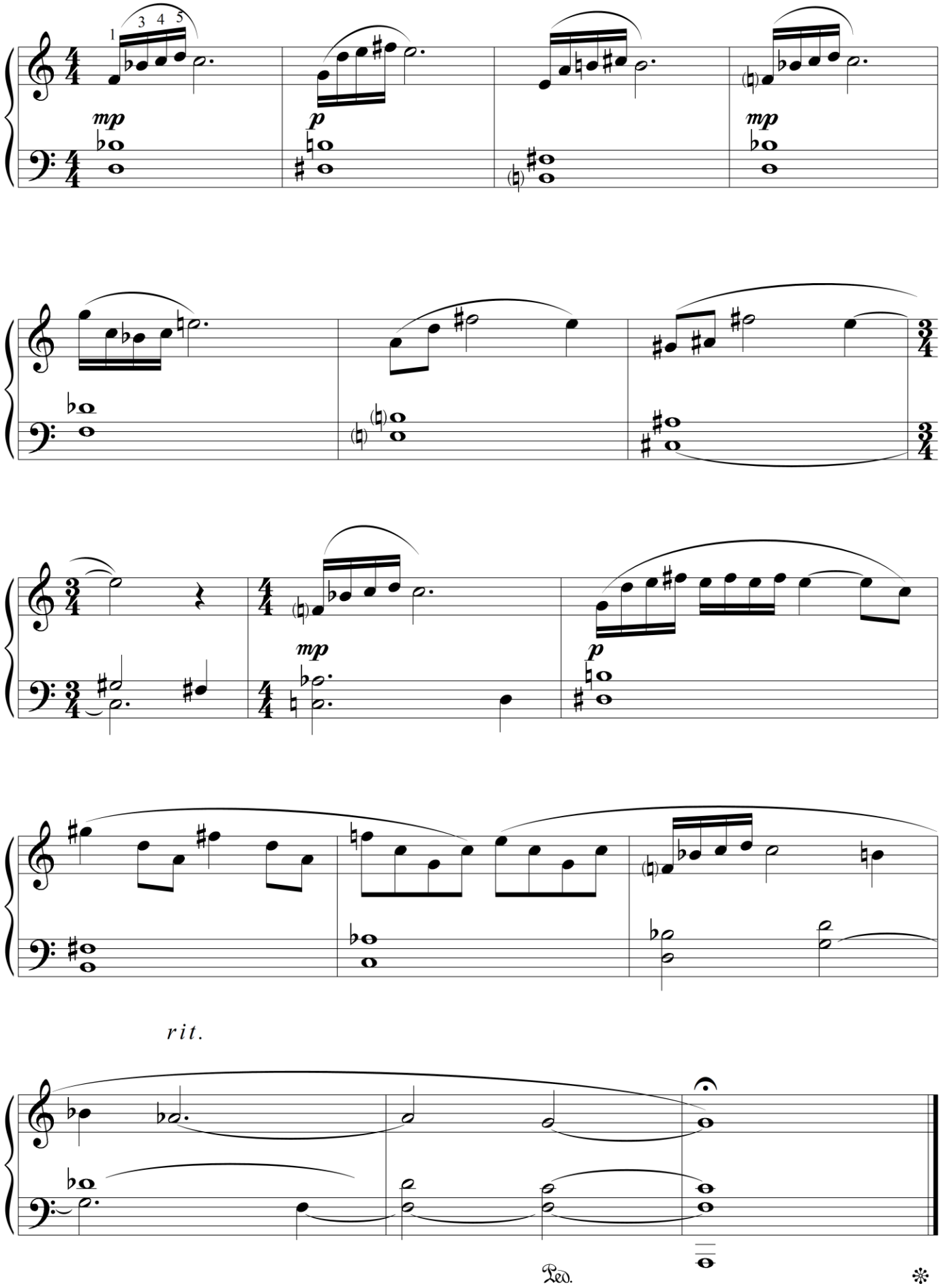

19. Втомлена конячка

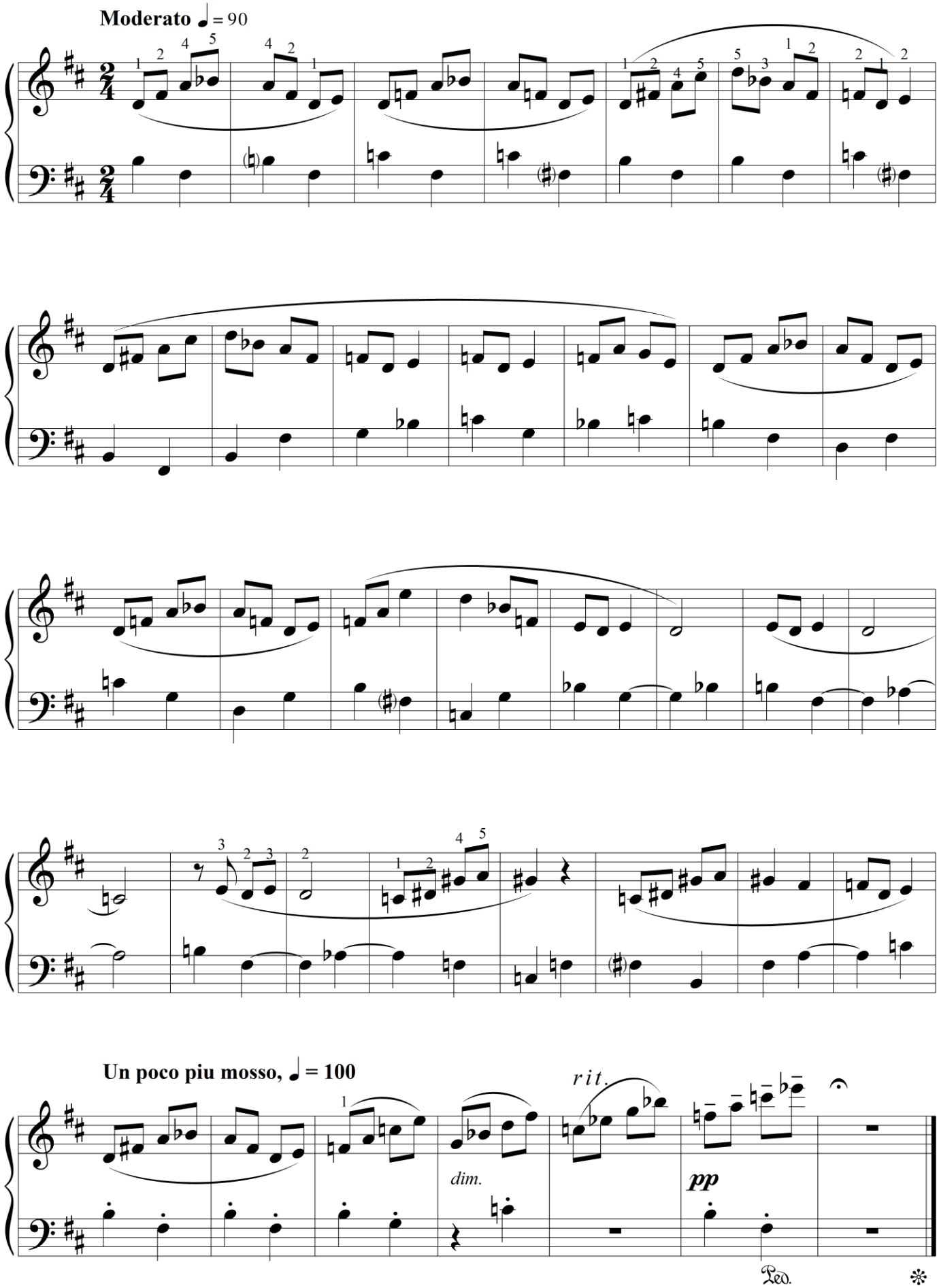

20. В гості до Гайдна

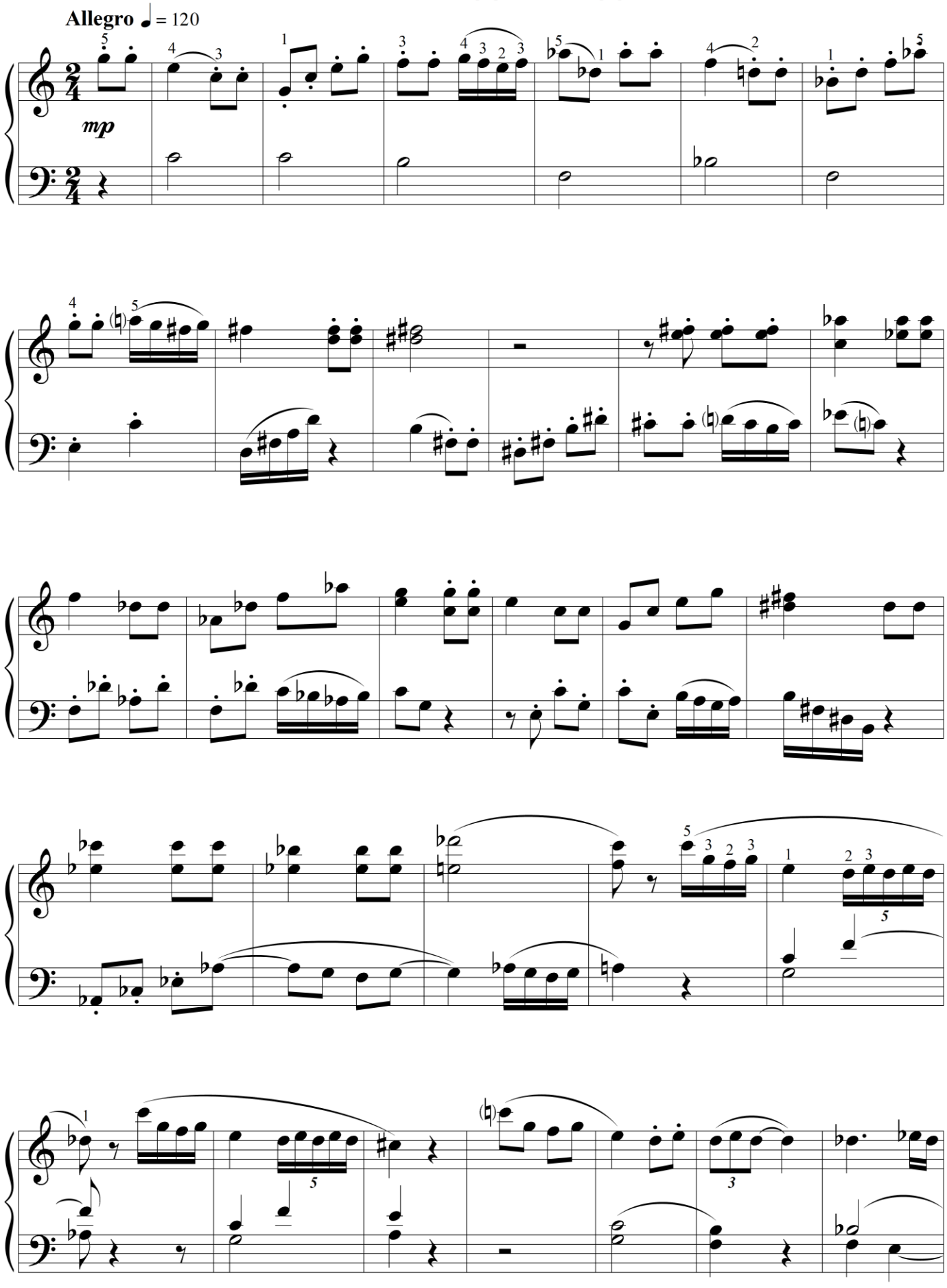

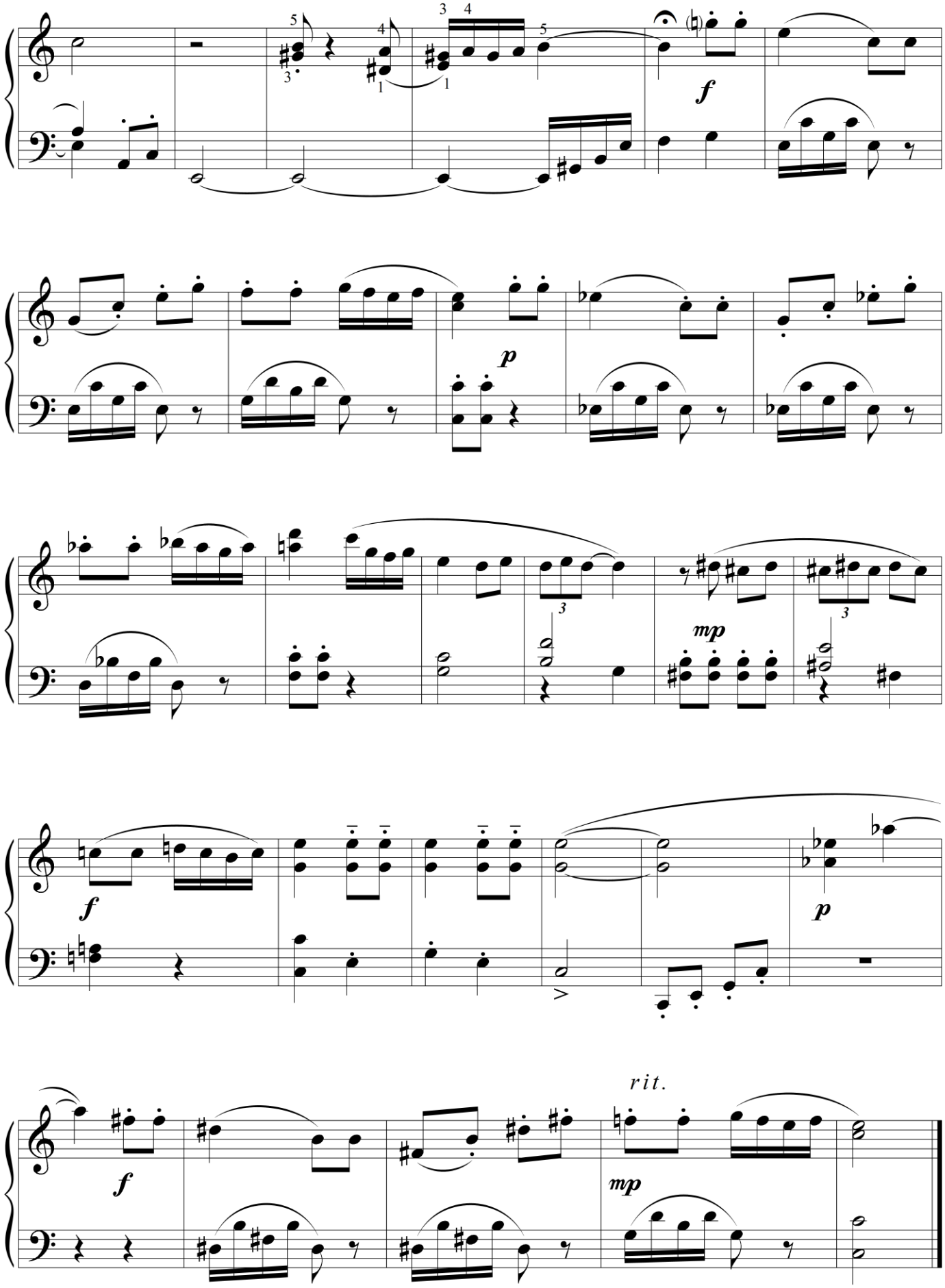
f
p
mp
f
p
f
rit.
mp

Розділ 2,
"Ритми"

21. Маршик

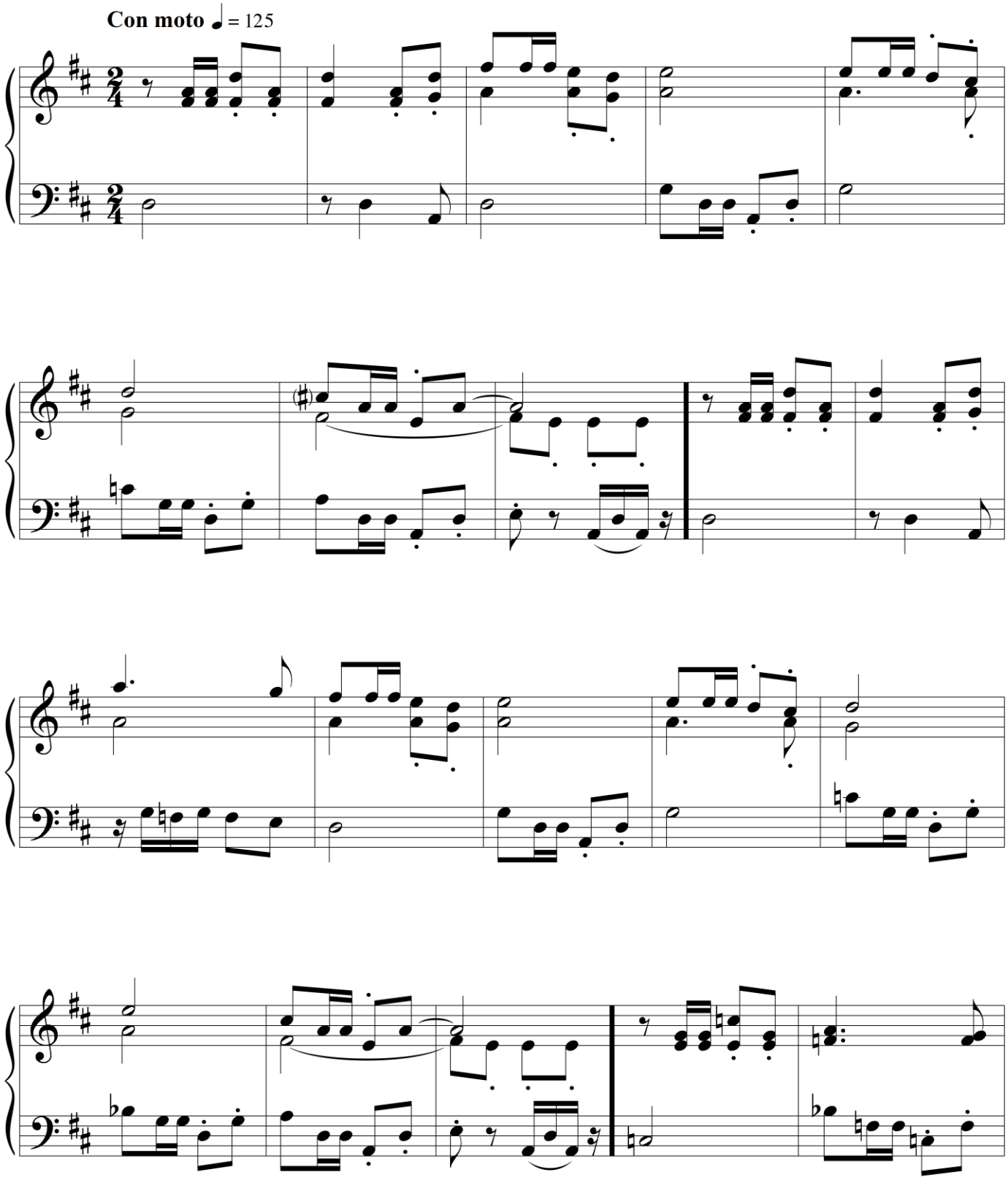

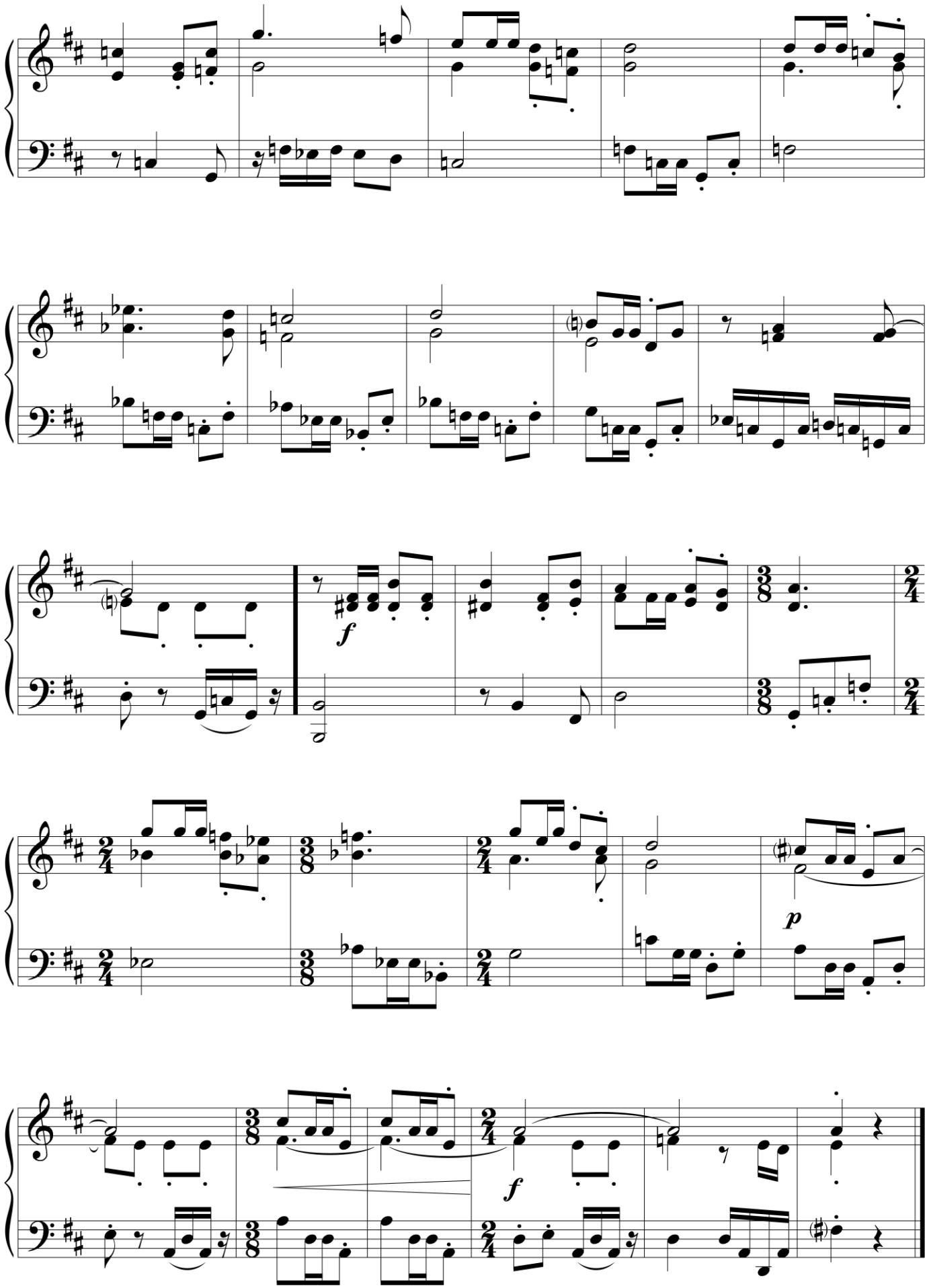
f
p
f

22. Після дощу

Moderato

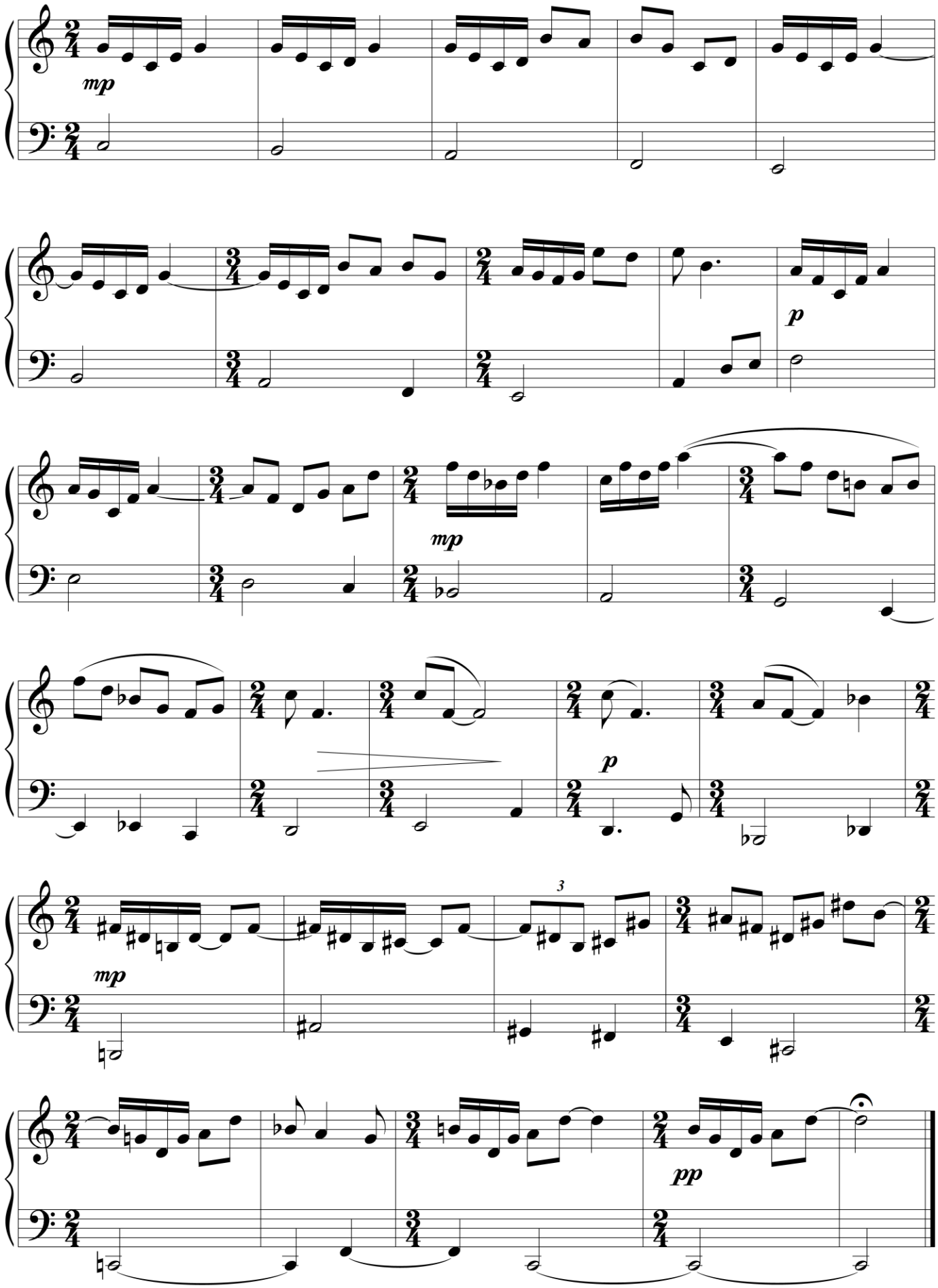

23. У лісі

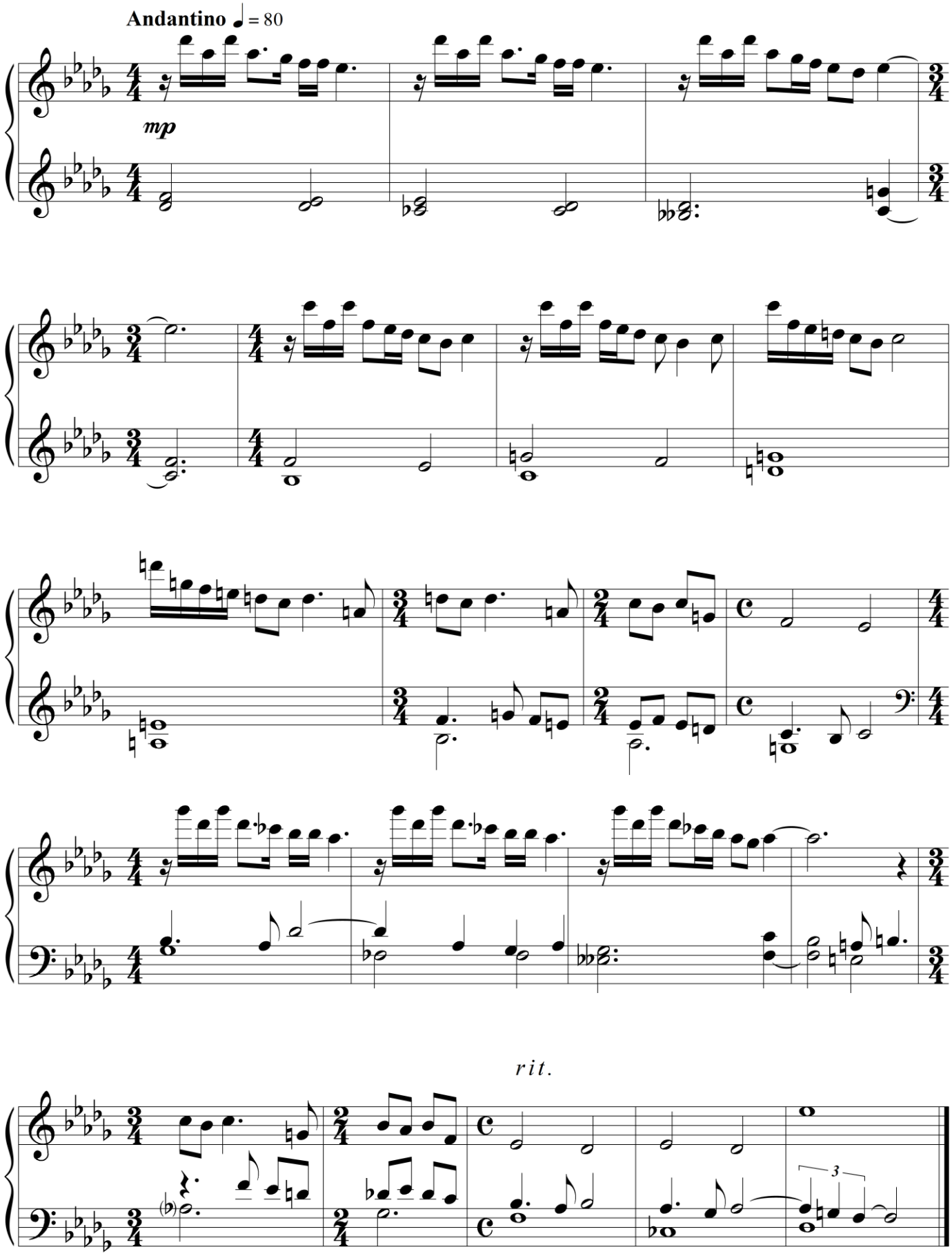

24. Хвильки

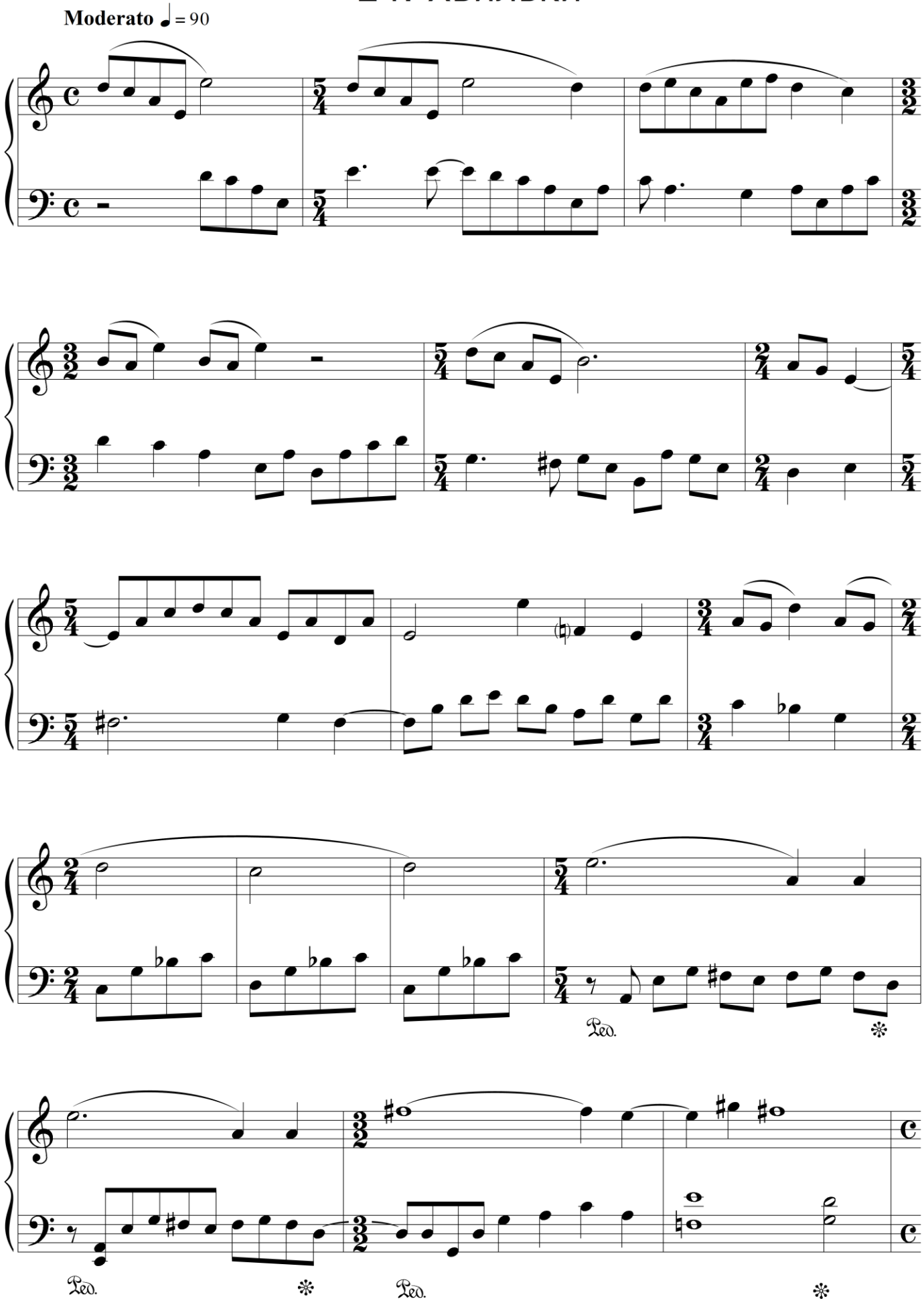

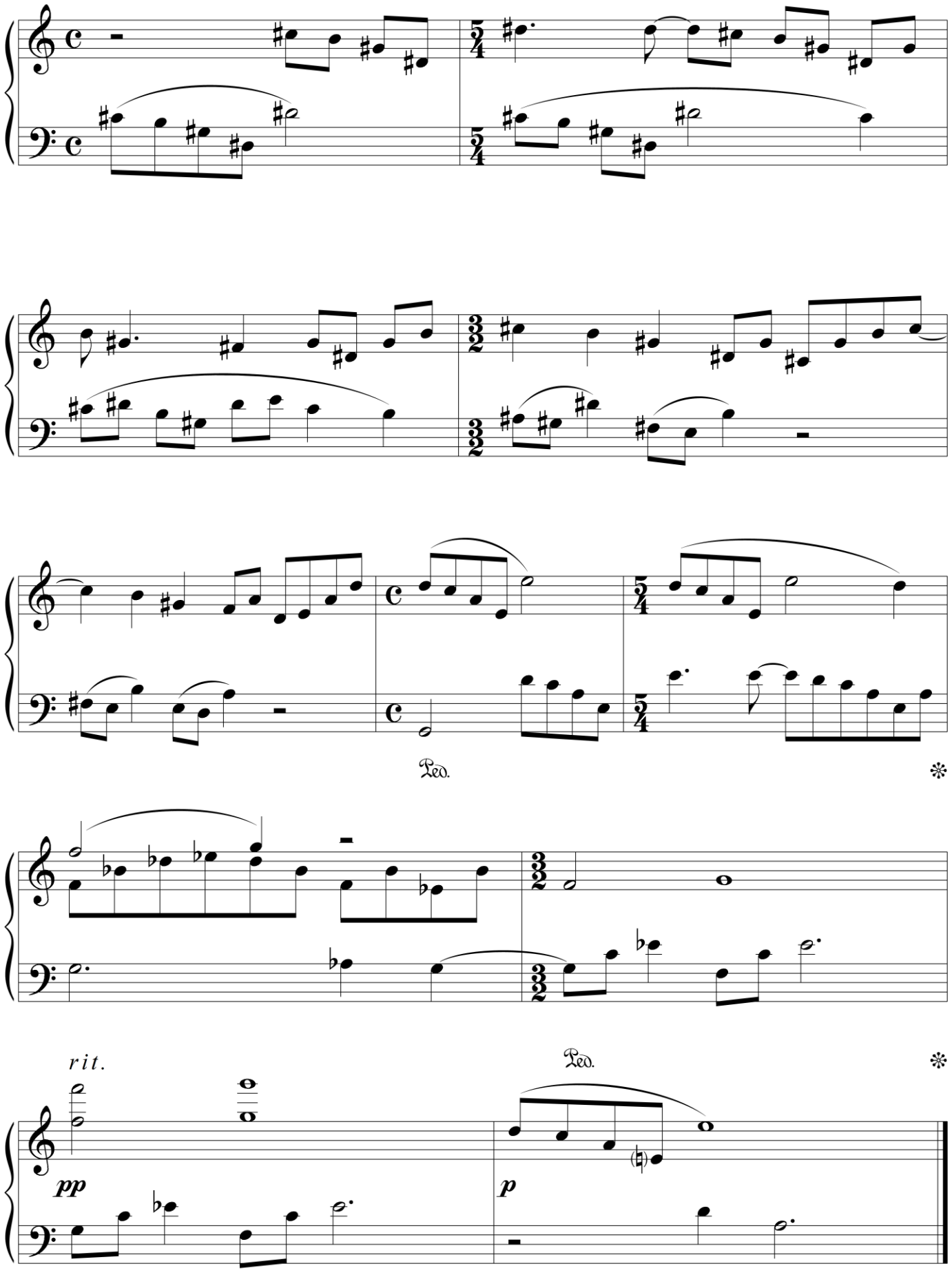
Ped.
*
rit.
pp
Ped.
*
p
Ped.
*
Ped.
*

25. Спокійна розповідь

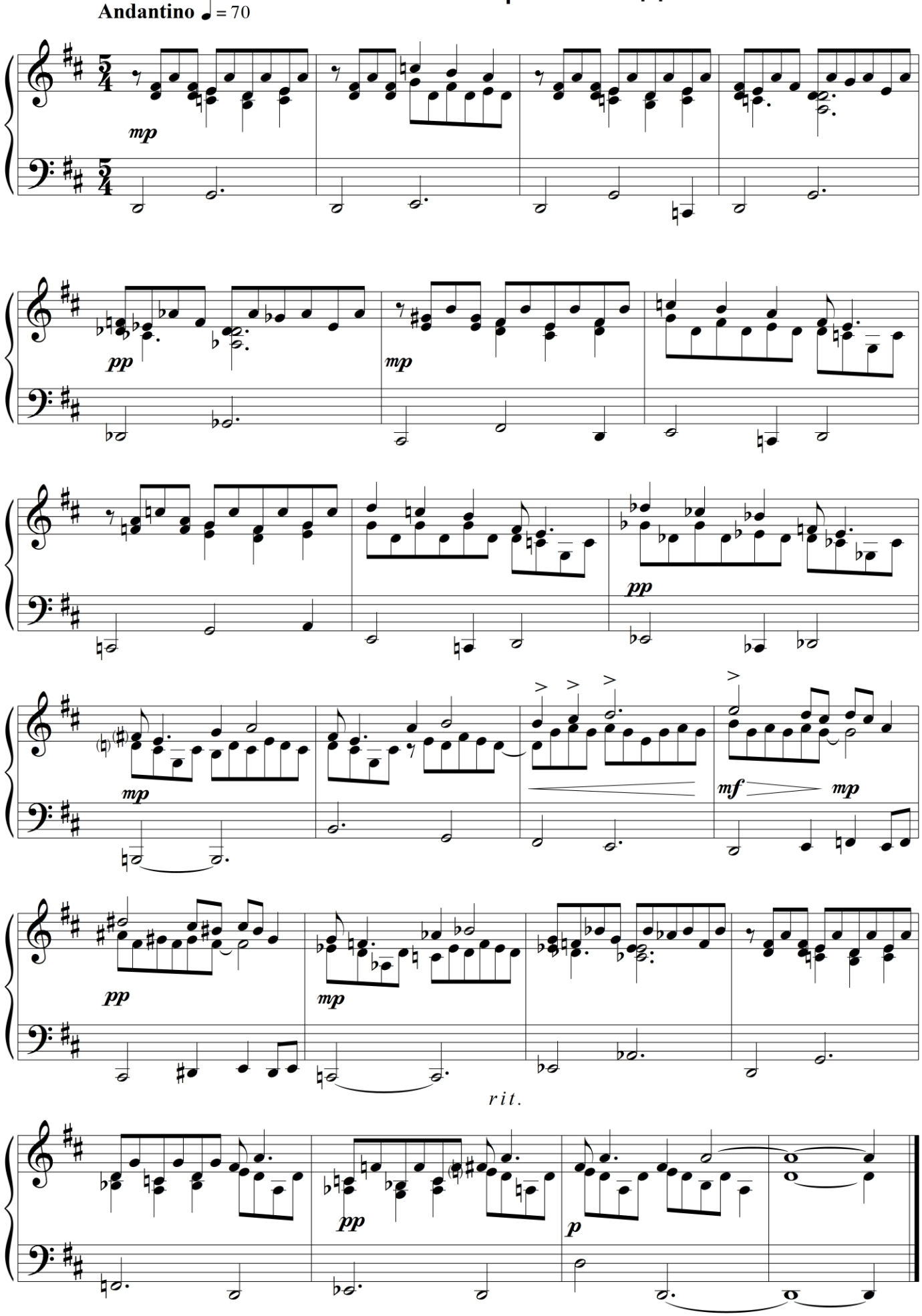

26. Індійська казка

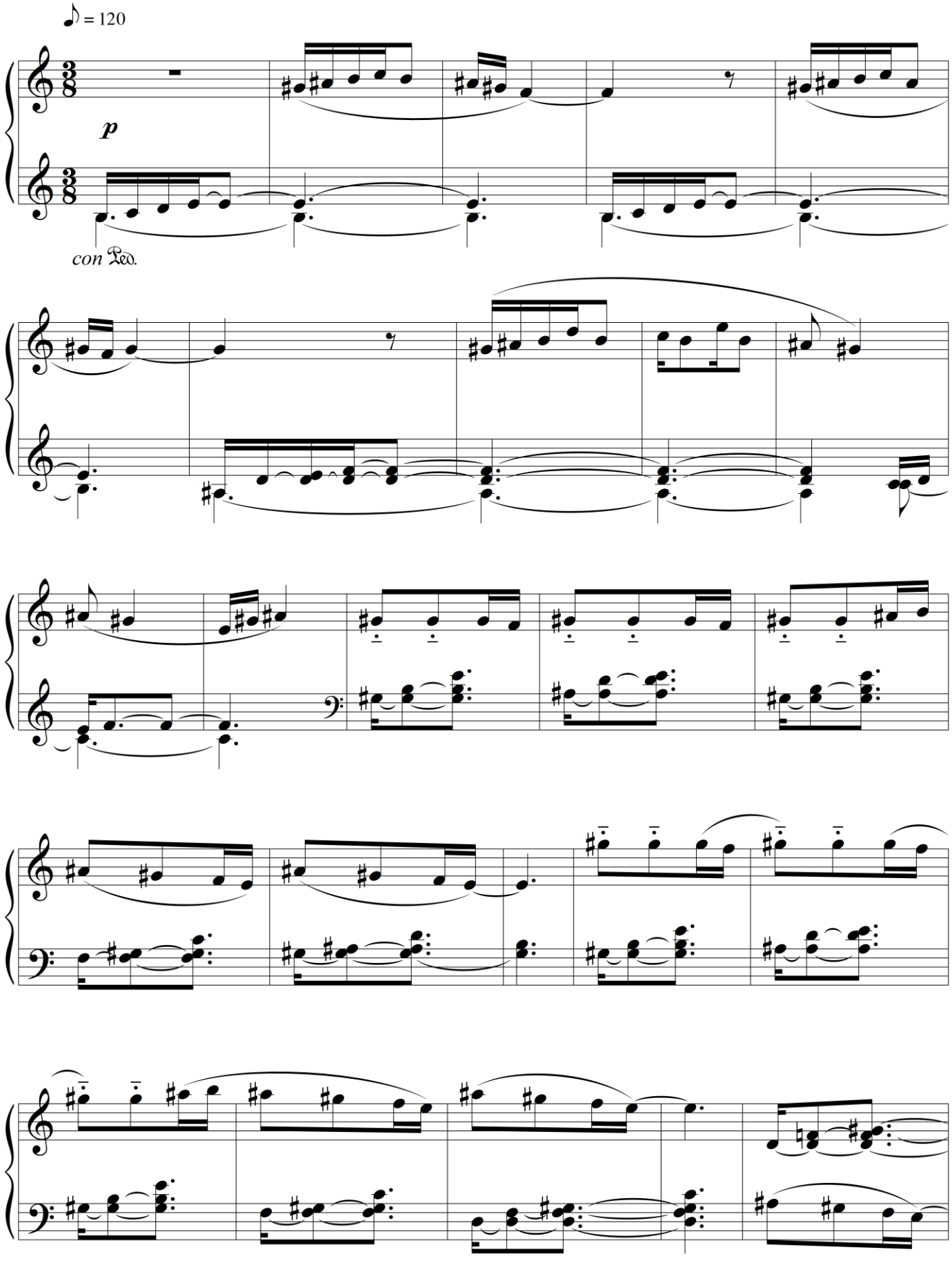

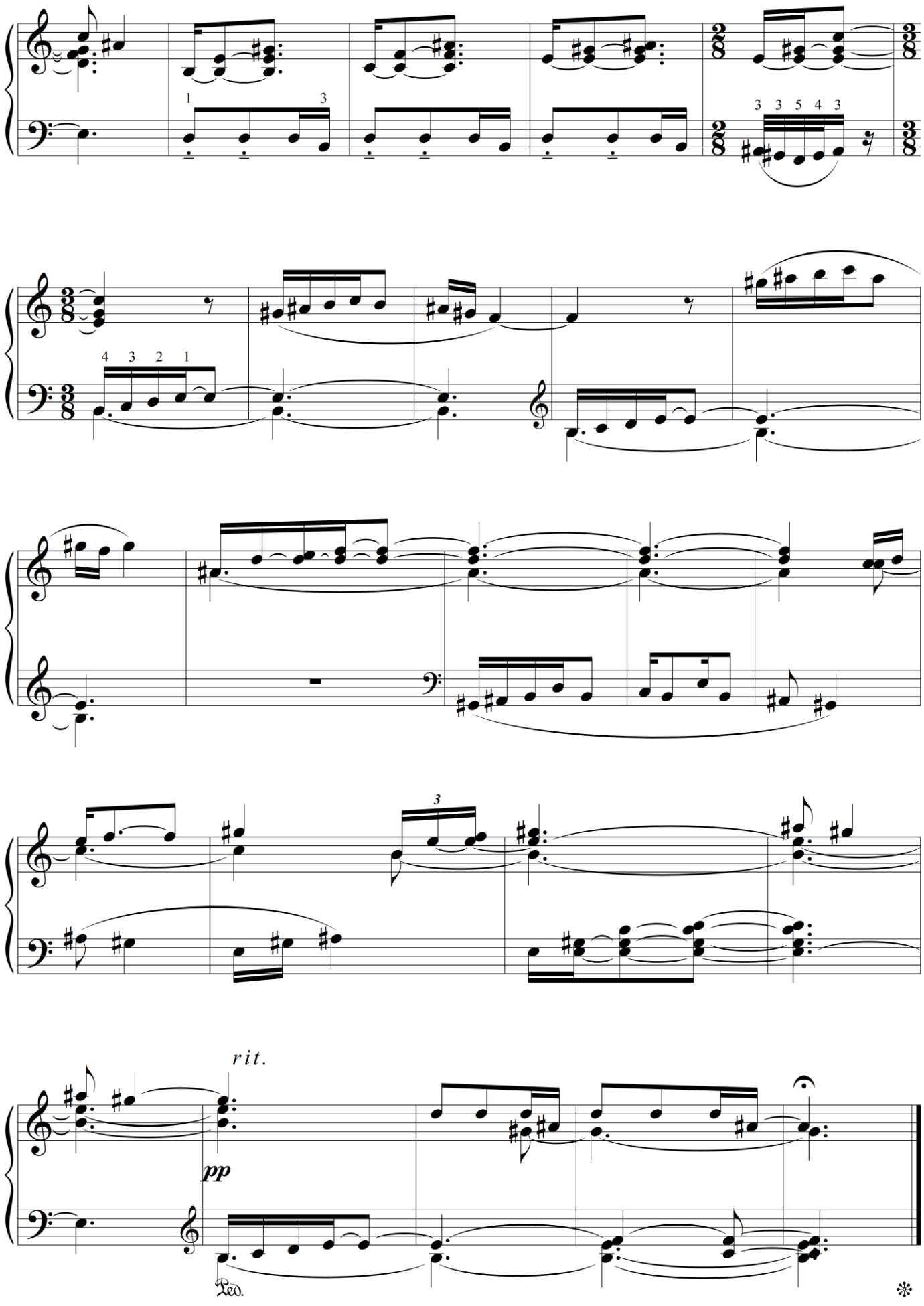
1 3
3 3 5 4 3
4 3 2 1
3
rit.
pp
Ped.

27. Синкопки

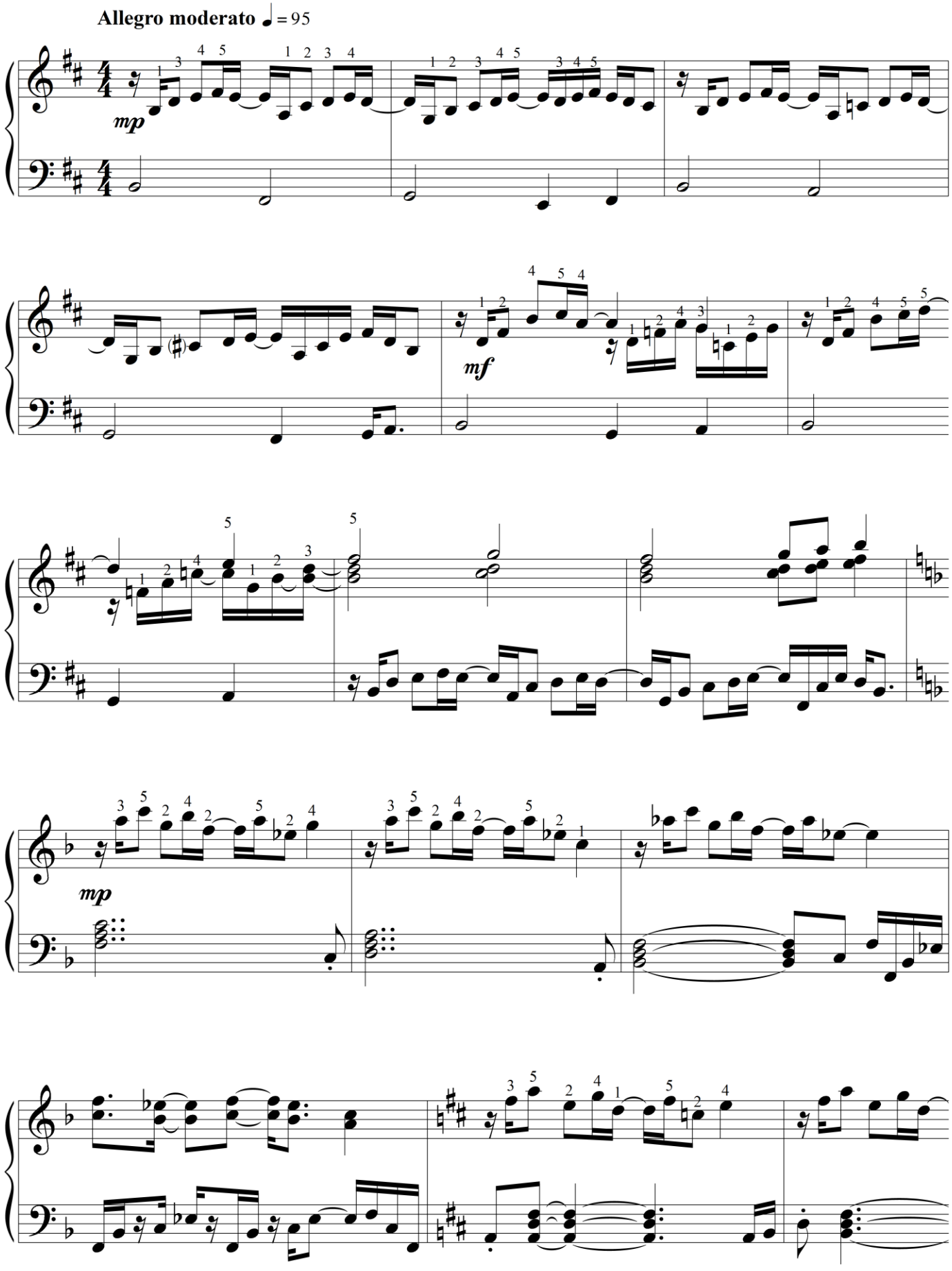

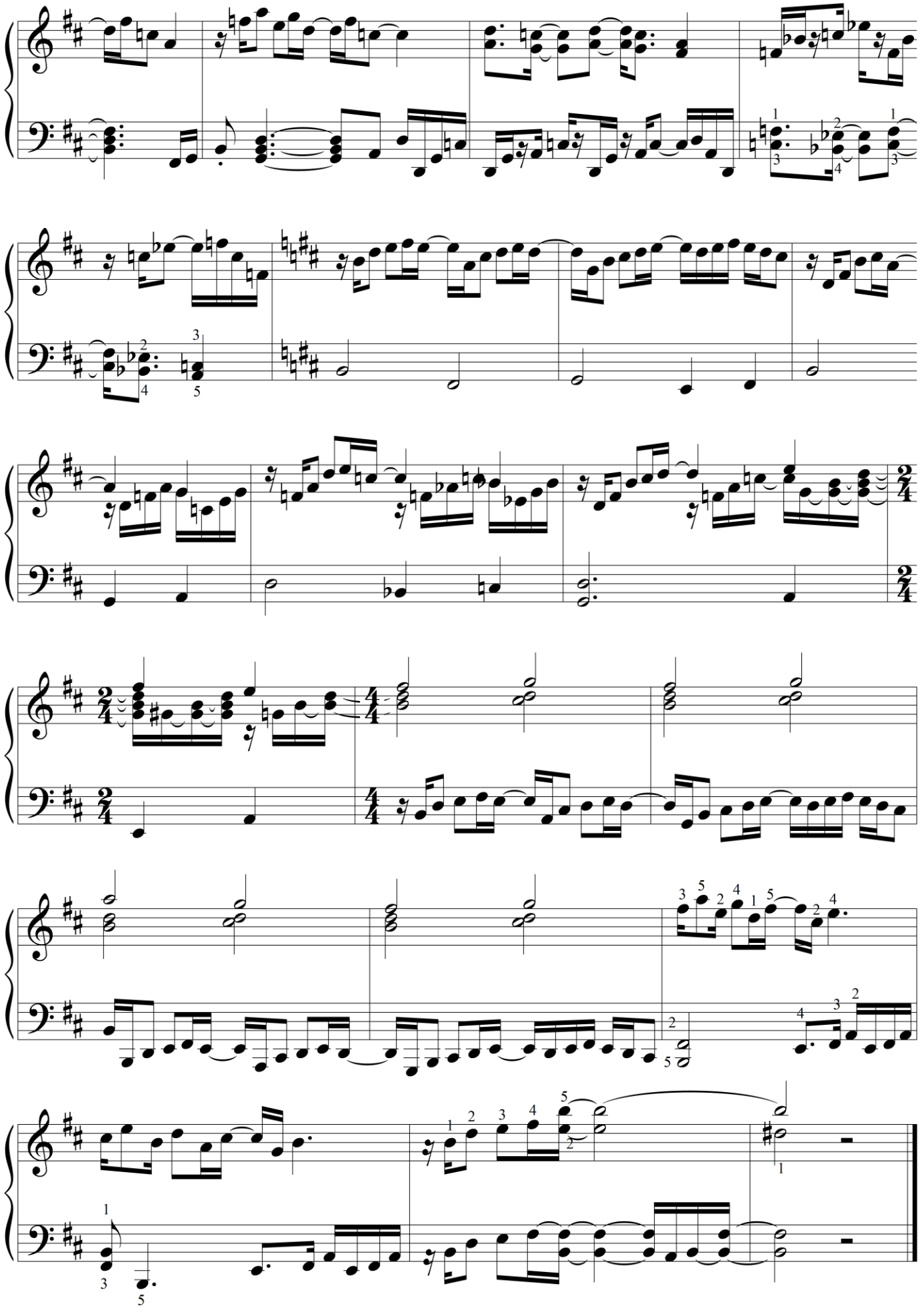

28. Ранок у Карпатах

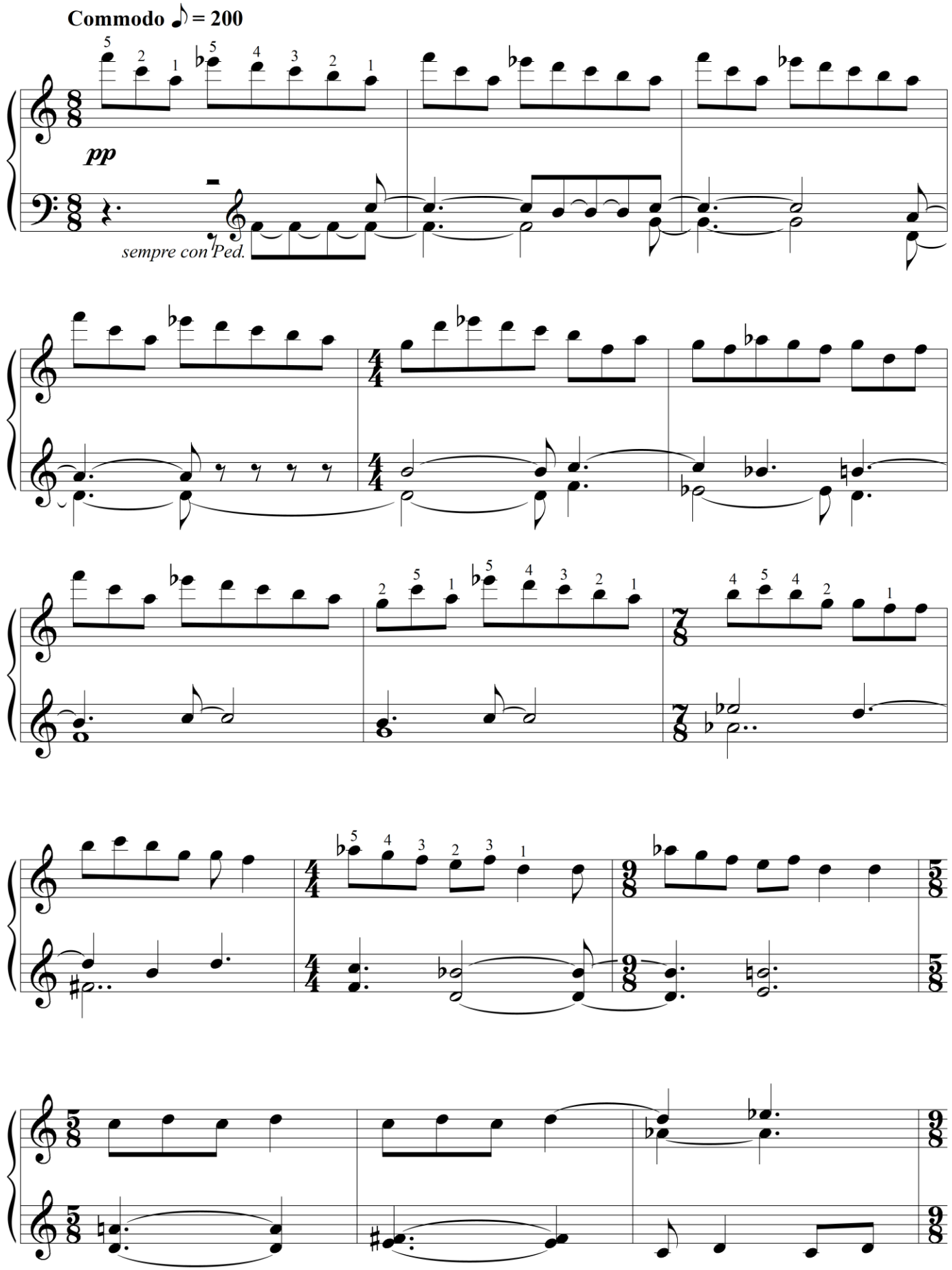

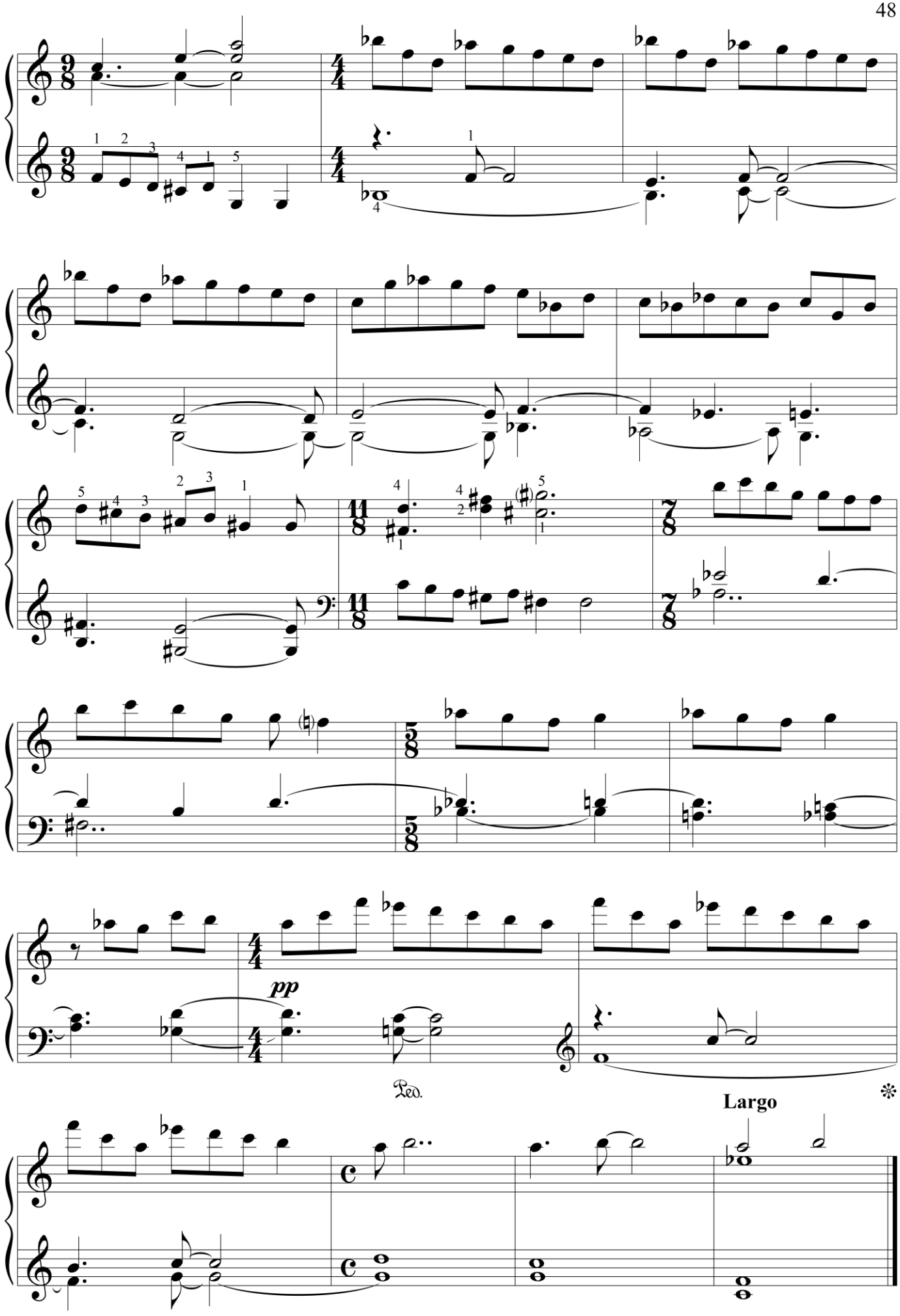
pp
Ped.
Largo

29. Невловимий ритм

Allegro ma tranquillo ♪ = 120

Швидко, але спокійно

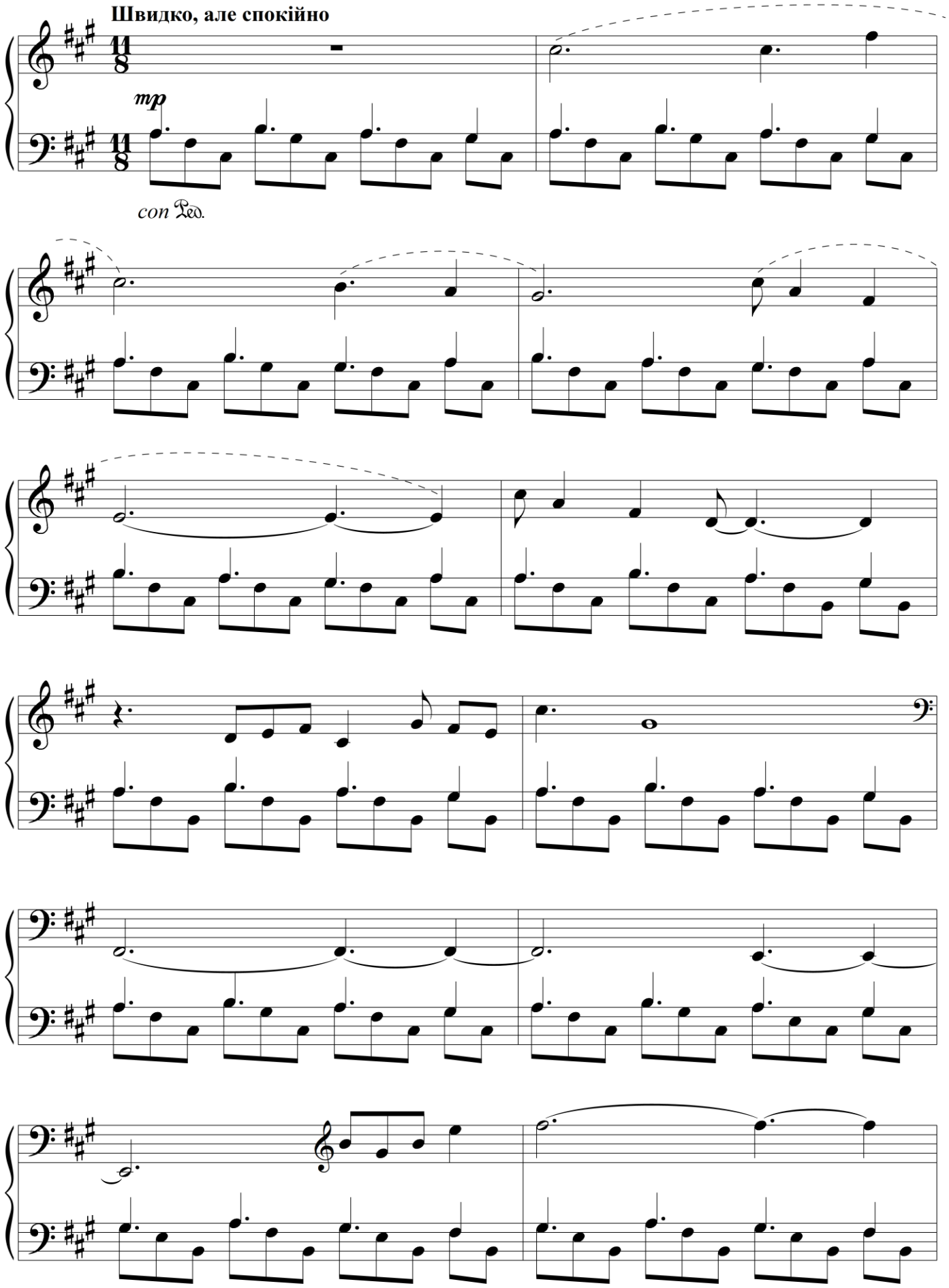

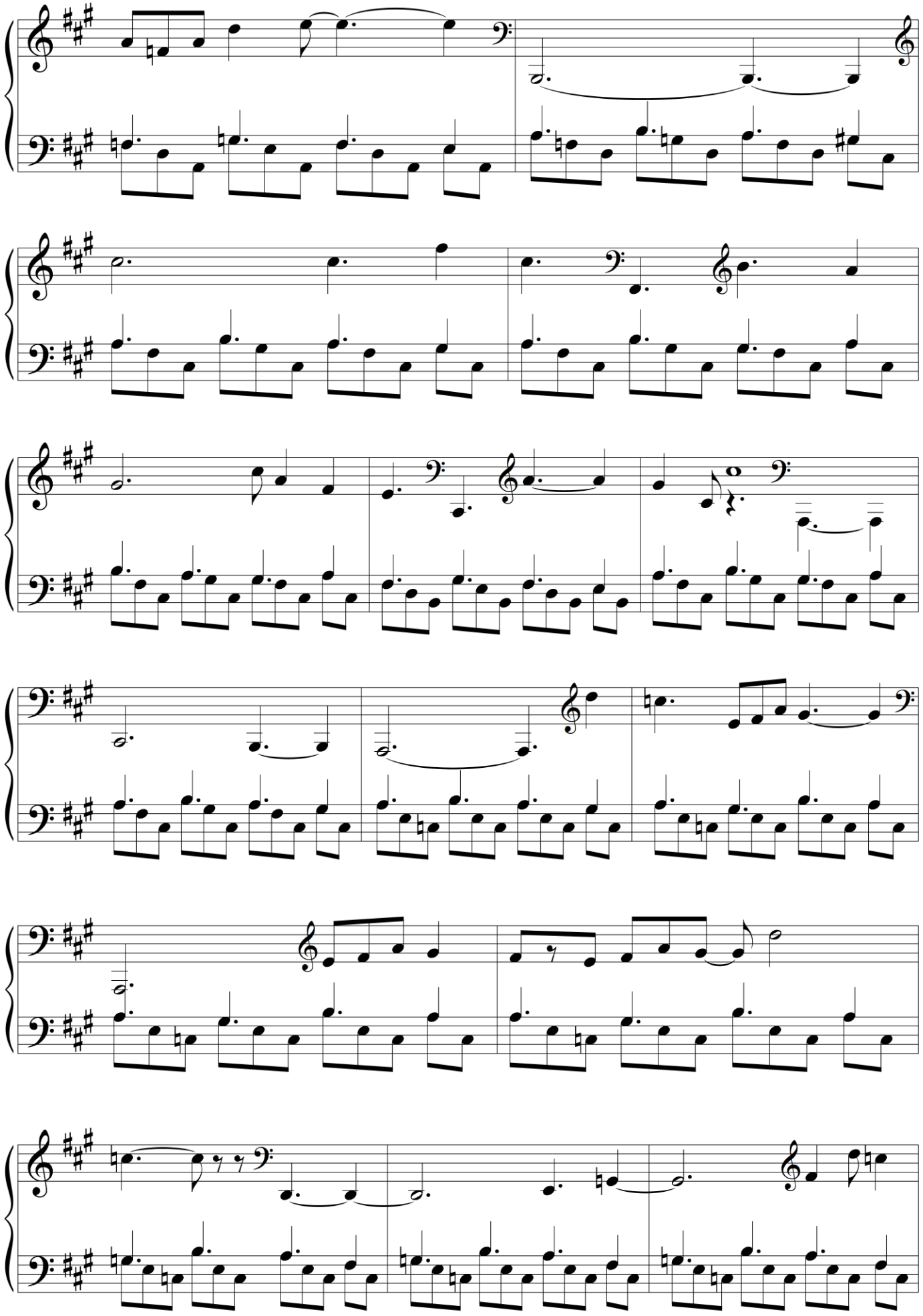

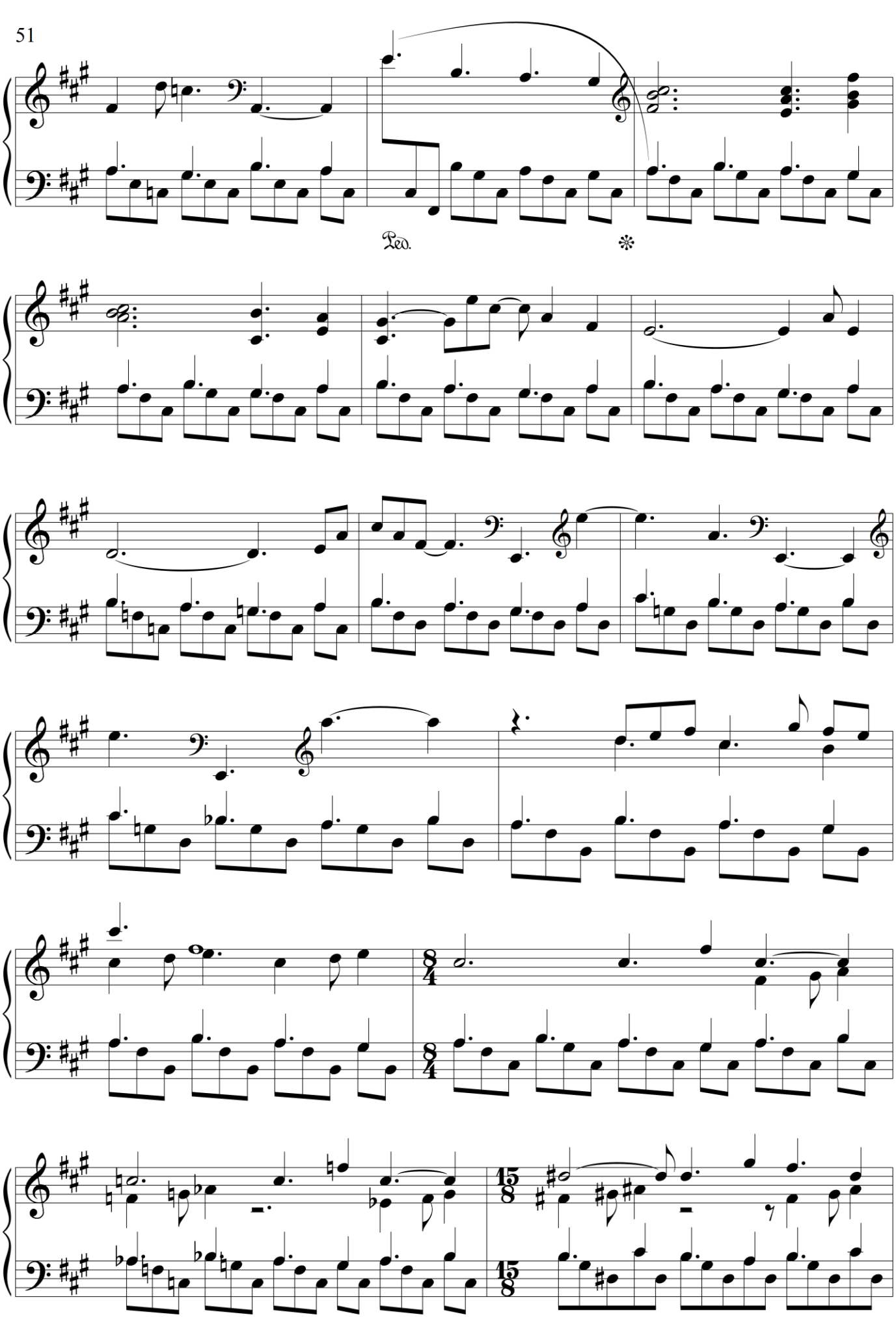
Ped.
*

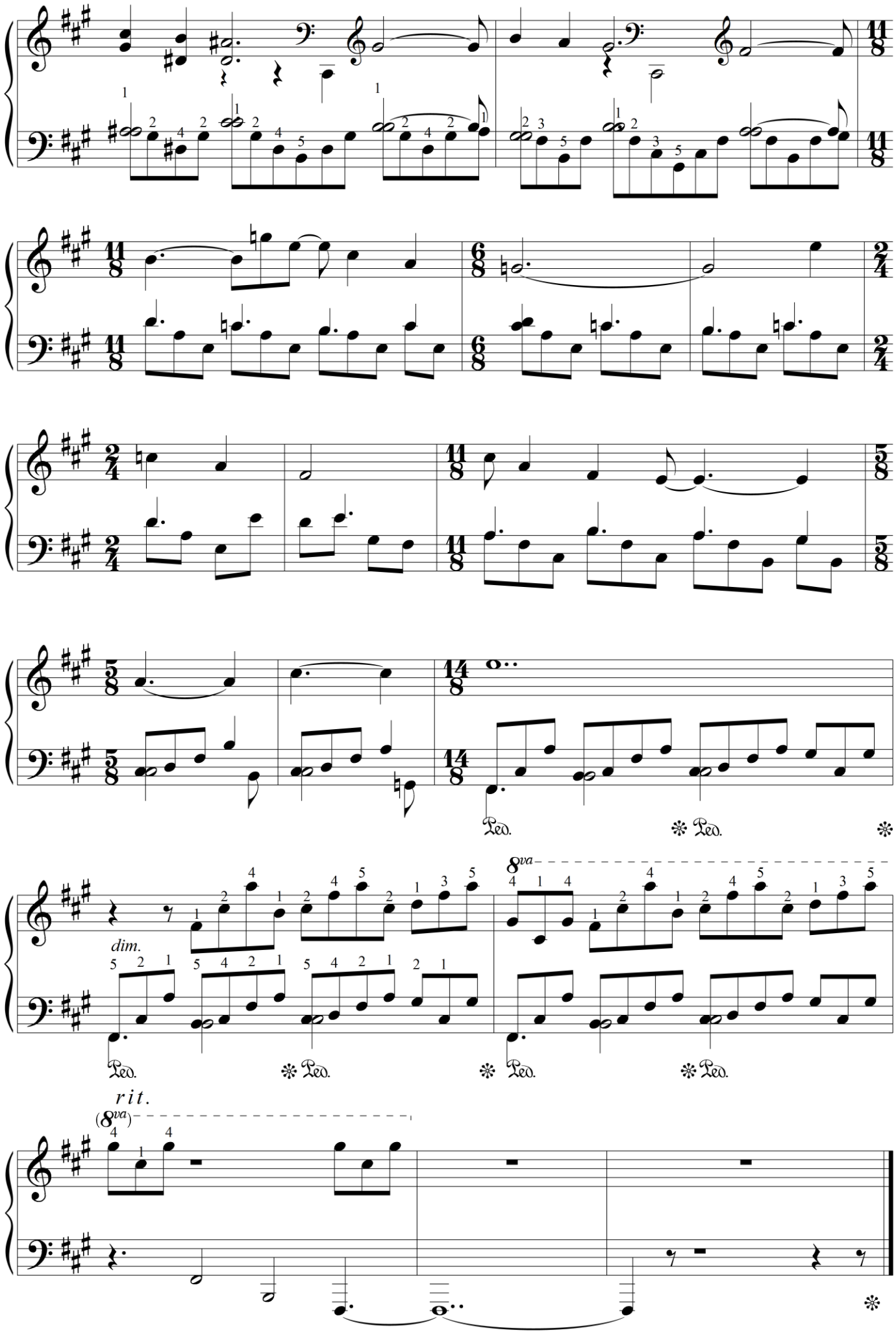
dim.
8va
rit.
(8va)
Ped.

30. Далекий берег

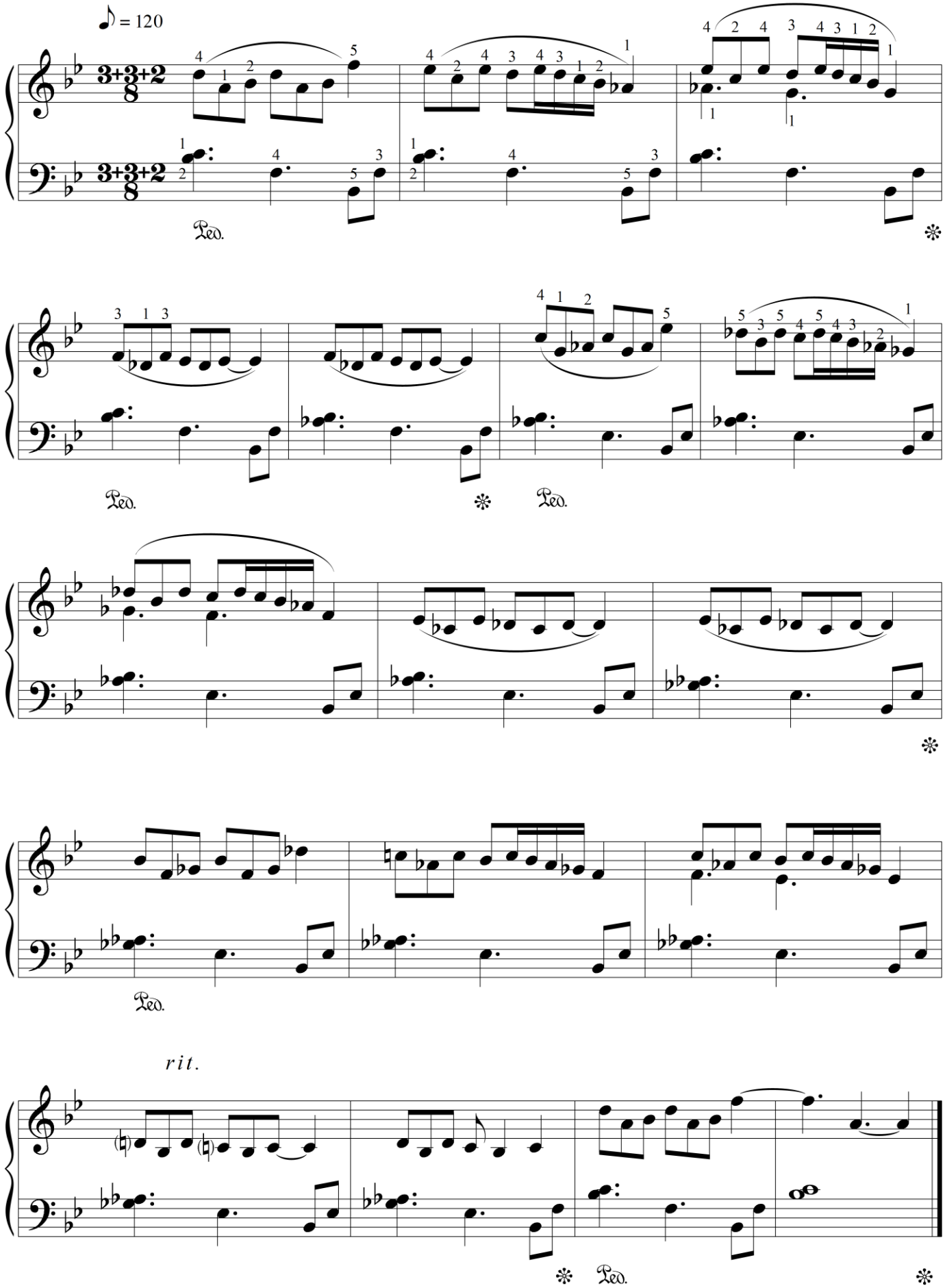

31. Хоро

Allegro

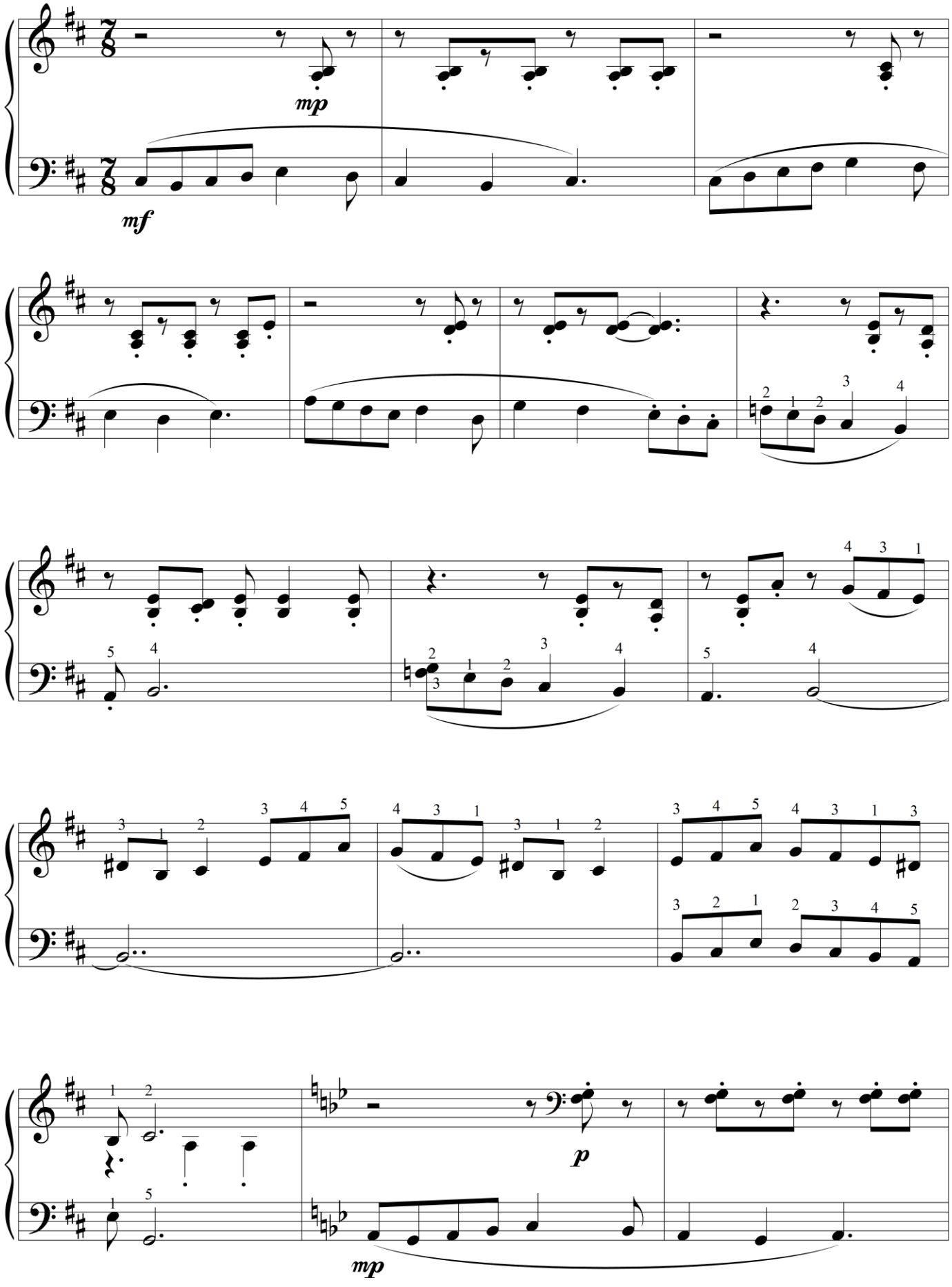

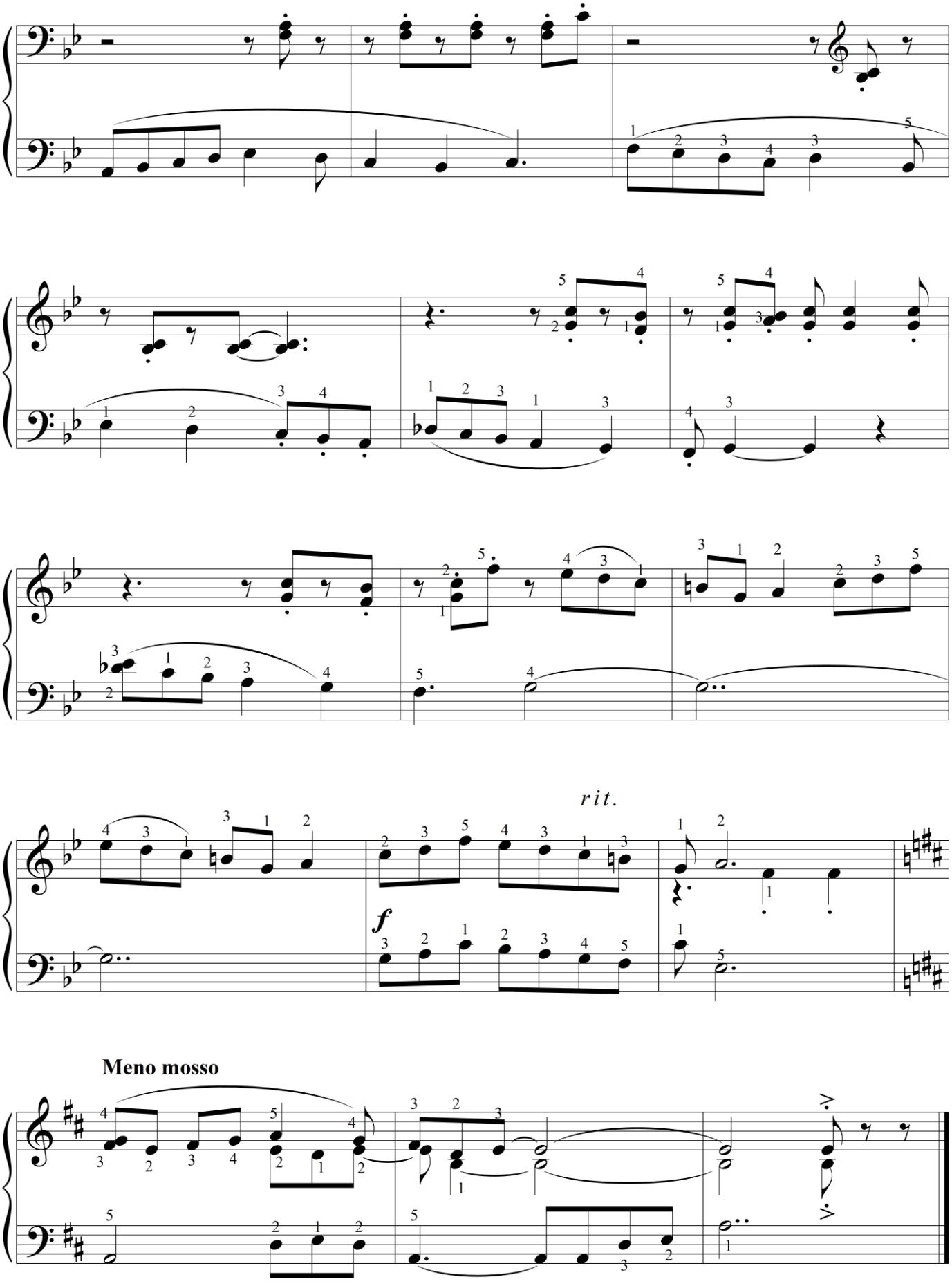
rit.
f
Meno mosso

32. Кружлянка

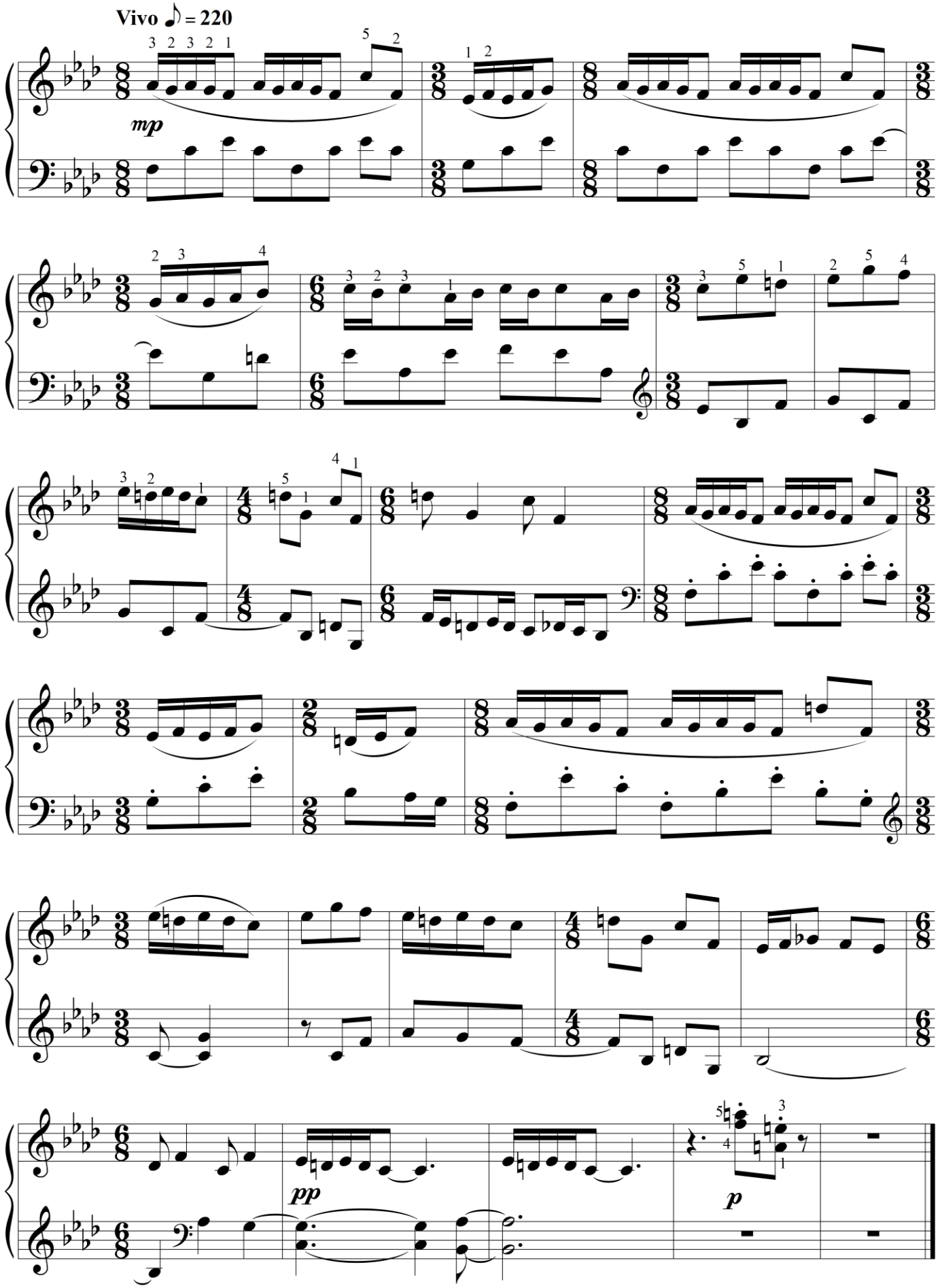

33. Скляні краплі

(ритмічний етюд)

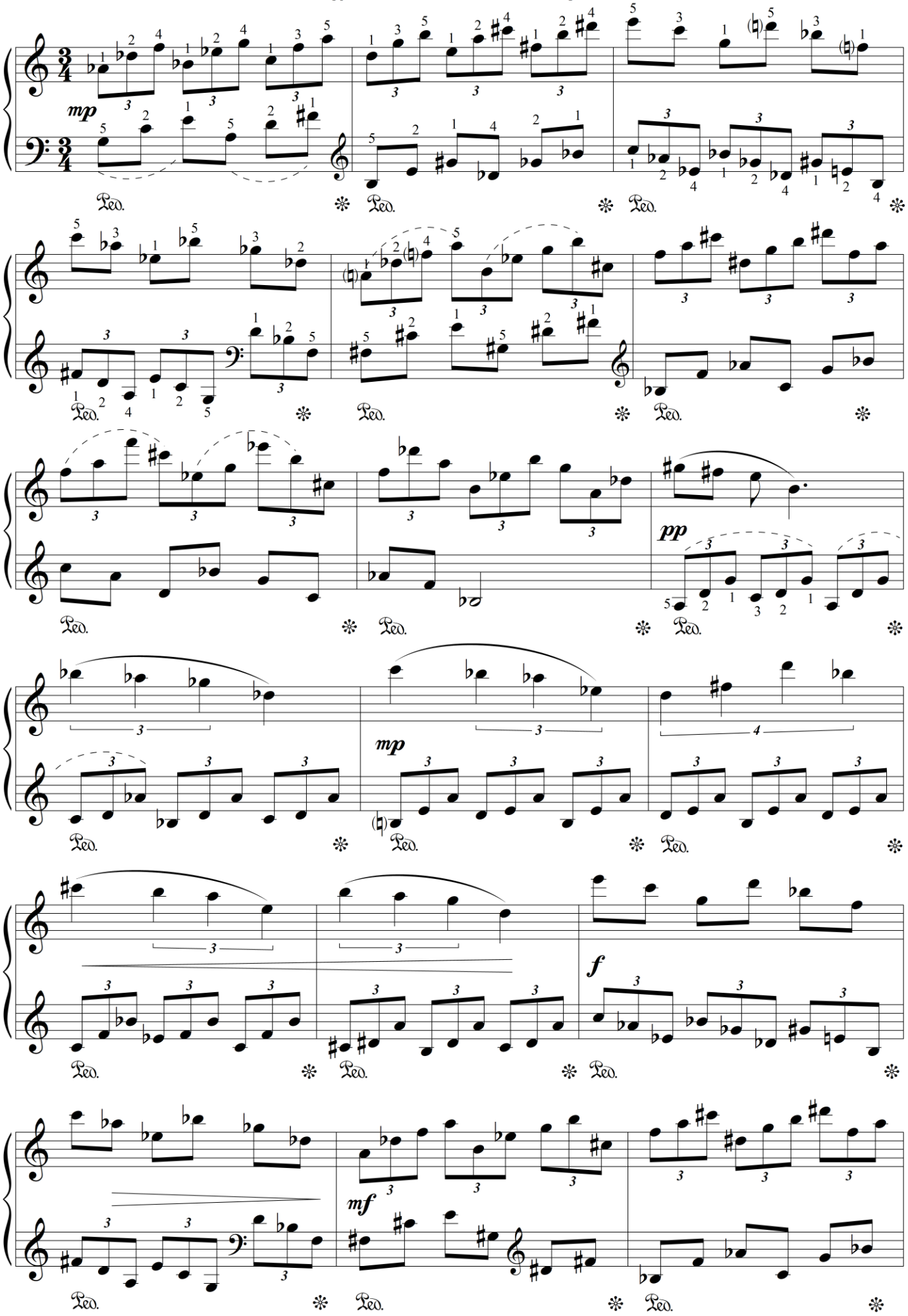

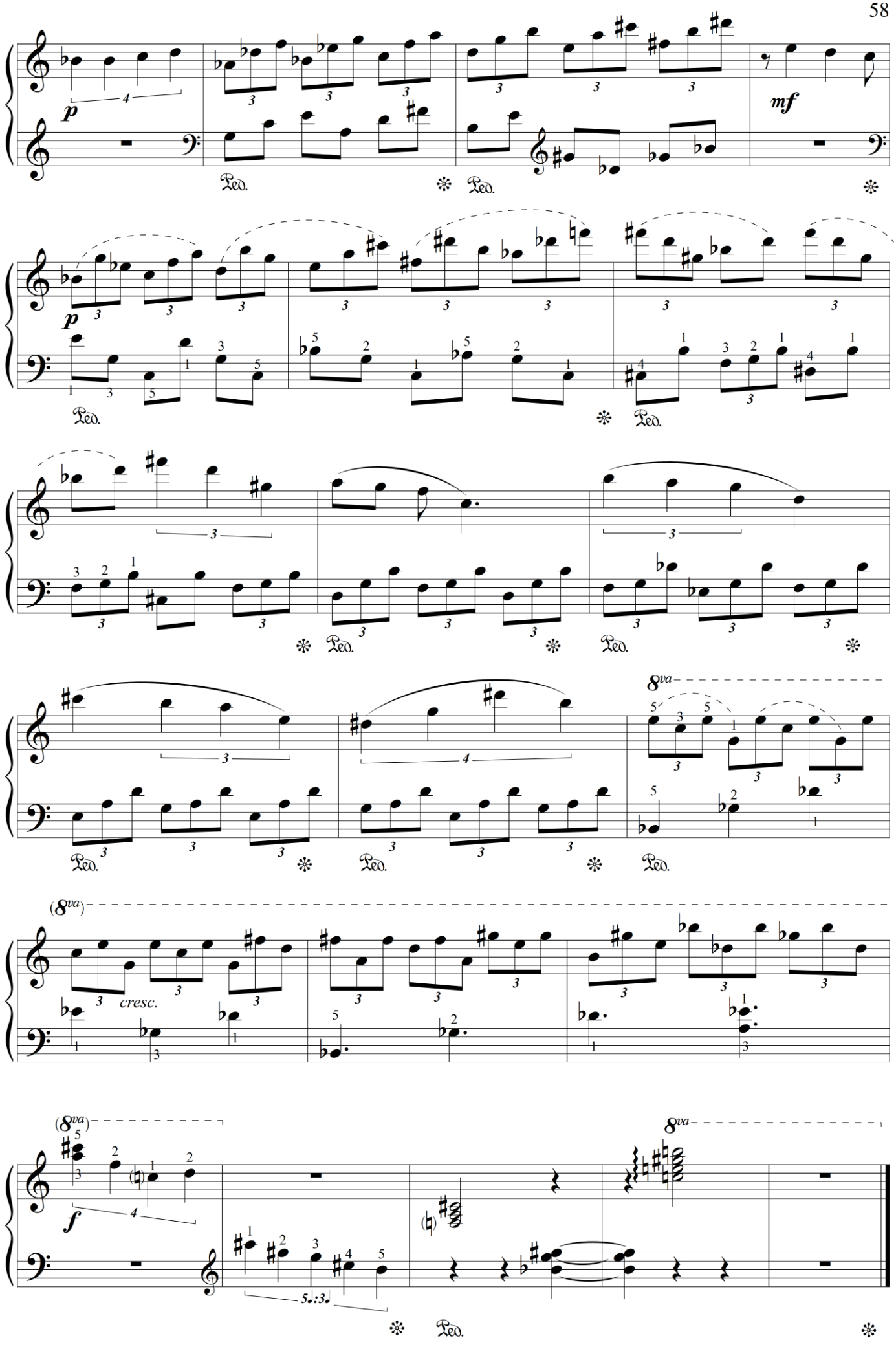
p
mf
Ped.
8va
(8va)
cresc.
f
5.:3.